Poštnina plačana v gotovini.

Leto IX., št. 47 („JUTRO“ XVIII., št. 272 a) Ljubljana, ponedeljek 22. novembra 1937 Cena 2 Din

Uprav... Ljubljana, Knaflj... — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
...eratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 2492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflj... ulica 5, Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126. Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor, Grajski trg št. 7. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

KATALONIJA ZA SEPARATNI MIR?

Po londonskih vesteh vodi predsednik Katalonije Companys z zaupniki generala Franca pogajanja za sklenitev premirja v Kataloniji

London, 21. novembra. d. Tukajšnji listi objavljajo senzacionalna poročila o separatnih mirovnih pogajanjih med Katalonijo in generalom Francom. Ta poročila potrjujejo tudi v londonskih diplomatskih krogih in naglašajo, da so ta pogajanja, ki so se pripravljala že dalje časa, zavzela že popolnoma konkretne oblike. Pogajanja vodi predsednik katalonske vlade Companys v Bruslju s tamošnjimi zastopniki generala Franca.

Po informacijah diplomatskega dopisnika »Evening News« je sedanji zastoj v bojih na španskih frontah v neposredni zvezi s temi mirovnimi pogajanji, ki utegnejo imeti dalekosežne posledice za nadaljno usodo Španije. Zmernejši elementi republikanske fronte se prav tako zavzemajo za sklenitev premirja in trdi se celo, da so njihovi zaupniki imeli sestanke z odposlanci generala Franca, na katerih so razpravljali o pogojih za premirje. Do tega jih je napotila predvsem akcija Companysa, ki je proti volji valencijske vlade odpotoval v Bruselj in tam pričel pogajanja za separatni lir med Katalonijo in generalom Francom.

Če se te napovedi uresničijo in pride do sklenitve separatnega miru med Katalonijo in generalom Francom, potem je usoda valencijske vojne zapečatena. S tem tudi že resno računajo v angleških merodajnih krogih in to je baš dalo povod, da je angleška vlada navezala stike z generalom Francom. Precejšnje presenečenje pa vzbuja v londonskih diplomatskih krogih dejstvo, da general Franco kljub doseženemu sporazumu dosedaj še ni imenoval svojih zastopnikov v Angliji. Prvotno se je zatrjevalo, da bo glavni poverjenik generala Franca v Londonu vojvoda Alba. Znano pa je, da je vojvoda Alba sicer pristaš generala Franca, da pa ni pristaš fašističnega režima, zaradi česar so iz fašističnih krogov ugovarjali njegovemu imenovanju za Francovega poslanika v Angliji, ker smatrajo to mesto za najvažnejše.

Berlin ostane nepopustljiv

Oficiozni komentar o Halifaxovih razgovorih z nemškimi državniki

Berlin, 21. novembra. br. Kot edini nemški list se posveča danes »Völkischer Beobachter« na uvodnem mestu kratek komentar razgovorom lorda Halifaxa in Hitlerja. List naglaša, da sta v teku več ur trajajočega razgovora razpravljala o vseh perečih vprašanjih mednarodne politike. Zunanja politika narodno socialistične Nemčije je jasna in predstavlja ravno črto, s katere ne bo Nemčija krenila nikdar in pod nobenim pogojem. Vse to je bilo jasno že v naprej in lord Halifax v tem pogledu ni mogel izvedeti nič novega. Kljub temu pa je obisk lorda Halifaxa v Nemčiji daleč od tega, da bi bil rodil kako razočaranje, prav tako pa bi bilo popolnoma napačno, če bi se na ta obisk in na te razgovore vezala kakšna posebna pričakovanja. Možno je, da se bodo ti razgovori še nadaljevali, toda danes še ni mogoče govoriti, da bi prišlo v dogledem času do kakšnih konkretnejših pogajanj.

Merodajni berlinski krogi izjavljajo, da se mora stvarni rezultat Halifaxovega obiska v Nemčiji smatrati to, da je nemški zunanji minister Neurath pristal na povabilo v London in da se bodo o priliki njegovega obiska tam pričela gospodarska pogajanja, ki bi se morala pričeti med Anglijo in Nemčijo že junija in so bila odgodena za nedoločen čas.

Ostali nemški listi v glavnem opozarjajo na ugotovitve raznih tujih, zlasti francoskih listov in obsojajo razne kombinacije, ki so se pojavile v zvezi s tem obiskom. Pri tem poudarjajo, da se francoski tisk samega sebe vara z nekimi iluzijami in da se moti, ko skuša dati potovanju lorda Halifaxa v Berlin neke pretirane razglase.

Mussolinijev kolonialni program

Kolonije v Afriki morajo postati sredstvo za gospodarsko in vojaško okrepitev Italije

Rim, 21. novembra. Mussolini je ponovno prevzel vodstvo ministrstva kolonij, da bi na ta način prišlo vse upravno, vojaško in politično življenje v Libiji in Etiopiji pod neposredno nadzorstvo predsednika italijanske vlade. Dejansko je to nadzorstvo obstojalo že prej, toda sedaj je jasno, da je hotel Mussolini s tem neposrednim nadzorstvom nad posestvi italijanskega cesarja dokazati svoje največje zanimanje. Osvojitev Etiopije je zgodovinsko stvarno Mussolinijevo delo in on želi na poseben način voditi življenje v tej deželi. Ministrski predsednik se ne bo pri tem ustrašil nikakih ovir.

»Voce d' Italia« objavlja v zvezi s tem članek, ki ga je napisal glavni urednik »Giornala d' Italia« Virginio Gayda. V njem pravi, da je Mussolini prevzel resor ministrstva za kolonije, da bi se pospešila izvedba italijanskega kolonijskega programa. Gayda nato tolmači ta program in poudarja, da je zasnovan na sledečih osnovnih načelih. Kolonije morajo ojačiti novi narodni imperij v vojaškem in kmetijskem pogledu. Narodni imperij se bo ustvaril s čim večjim izseljevanjem Italijanov v afriške kolonije, kjer se bodo morali z vsestranskim delom ustvariti čim boljši pogoji za njihovo naseljevanje. Italijanska kolonijalna politika po tem takem nima nič skupnega s podobnimi podjetji, ki so vsa v interesu velikih kapitalistov, temveč predstavlja veliko kolektivno narodno podjetje. Razvoj kmetijstva in industrije v italijanskih kolonijah bo znatno povečal obče proizvodnjo imperija, tako po količini, kakor po posameznih vrstah pridelkov in izdelkov. V tem sodobnem kolonijalnem delu je treba iskati največ jamstva za dosego višje stopnje gospodarske avtarkije. V nadaljnjem članku razpravlja Gayda o vlogi, ki jo bodo igrale italijanske kolonije v Afriki, glede na ojačanje obrambe celokupnega imperija v Sredozemskem in Rdečem morju. Na obeh morjih se bo moralo ustvariti dejansko ravnotežje med Italijo in drugimi kolonijalnimi silami.

Kitajci ne mislijo na kapitulacijo

Vsa Kitajska je čvrsto odločena se do skrajnosti upreti japonskemu navalu

London, 21. novembra. d. Reuter poroča, da se izpraznitev kitajske prestolnice Nankinga vrši po točno določenem načrtu in če bodo Japonci zavzeli mesto, ne bodo našli v njem ničesar, kar bi bilo zanje količkaj vredno. Vsi uradi so se že preselili v začasno prestolnico v notranjosti države. Zaradi deževja japonski letalci evakuacije mesta niso mogli ovirati. Diplomatski zastopniki za enkrat mesta še niso zapustili in bodo ostali tam vse tako dolgo, dokler ne zapusti Nankinga kitajski zunanji minister. Japonci širijo vesti, da vlada v Nankingu med prebivalstvom popolna zmeda in lahko pride popolnoma nenadoma do zloma kitajskega odpora. Te vesti pa predstavljajo le pobožno željo Japoncev in so daleč od resničnega položaja. Sodeč po razpoloženju, ki se manifestira na vsakem koraku, je vsa Kitajska čvrsto odločena nadaljevati vojno in gorje onemu, ki bi danes predlagal, naj kapitulira pred Japonci.

Belgija še vedno brez vlade

Tudi Janson vrnil mandat

Bruselj, 21. novembra. AA. Kralj je sprejel v avdijenco ministra Jonsona. Takoj po tej avdijenci je Janson novinarjem obrazložil razloge, zaradi katerih je vrnil mandat za sestavo nove vlade. Dejal je, da je ponudil pravosodno ministrstvo dr. Jaspru, toda socialisti so se izjavili proti takim kombinacijam. Menili so, da Jaspar spričo stališča, ki ga je zavzel nasproti van Zeelandovemu kabinetu, sedaj ne sme dobiti nikakega mesta v vladi, ki naj bi nadaljevala in izvajala program svoje prednice. Janson je izjavil, da take rezerve ne smatra za dovolj utemeljene. Po njegovem mnenju je treba računati z ustavnimi pravicami krone, da po svojem preudarku izbere nove ministre. Janson je zaradi tega vrnil mandat.

Beračica—milijonarka

Varšava, 21. novembra. Policija je aretirala neko beračico po imenu Sadarska. Pri zasliševanju je priznala, da ima vložne knjižice raznih bank z vlogami, ki znašajo preko milijon zlotov, poleg tega pa še veliko posestvo. Njena hči študira na Sorbonni v Parizu.

Dr. Ivan Juriša †

Zagreb, 21. novembra. o. Danes dopoldne ob 11. je preminil zagrebški poslanec dr. Ivan Juriša, notar v Zagrebu. Star je bil šele 53 let. Imel je raka na jetrih. Že v zgodnji mladosti kot mlad student je bil v vrstah nacionalne omladine, in je igral vidno vlogo v nacionalnem pokretu na Hrvatskem. Ko je bil zaradi zaušnice, ki jo je dal podbanu Crnkoviču obsojen na 6 mesecev zapora, je kazen odsedel skupno z obsojenci iz veleizdajniškega procesa. Nato je odšel v Prago, kjer je končal študije in postal voditelj hrvatske in srbske omladine. Ko se je vrnil v domovino, je bil v prvih vrstah hrvatsko-srbske koalicije ter je sodeloval v najtežjih narodnih borbah. Po osvobojenju je ostal zvest svojim nacionalnim idealom in je bil kot predstavnik JNS izvoljen v Zagrebu za narodnega poslanca. Nad 20 let je bil tudi član zagrebškega občinskega sveta. Zapušča sina jurista, ženo pa mu je umrla pred enim letom. Pogreb bo v torek dopoldne.

Banovinska konferenca JNS v Banjaluki

Banjaluka, 21. novembra p. V prostorih kina Luxor je bila danes banovinska konferenca JNS za vrbasko banovino. Konferenci so prisostvovali predsednik stranke g. Peter Živković, podpredsednik senator Banjanin, bivši ministrski predsednik Boško Jevtić, senatorji Glušac, Ljubibratić, Dragović, Kovačević, Dunić in dr. Uroš Krulj ter narodni poslanci dr. Vukanović, Mulalić, Urošević, Jovanović, Miljutinović in dr. Protić. Poleg velikega števila delegatov iz vse banovine je bilo navzočih tudi več sto pristašev stranke iz Banjaluke in bližnje okolice. Došle goste je pozdravil predsednik banovinskega odbora Joko Koljević, nakar so govorili o političnem položaju gg. Peter Živković, Jovo Banjanin, Vasa Glušac in drugi.

Luteranska cerkev za Hitlerja

Berlin, 21. novembra. AA. Iz Speyerja poročajo, da je pokrajinska uprava evangeljsko-luteranske cerkve za bavarsko in porenjsko Falcijo glede na zadnje objave konference v Oxfordu objavila resolucijo, v kateri pravi, da je treba obžalovati, da so bili udeleženci te konference preveč netočno obveščeni o prilikah. Resolucija pravi, da konferenca v Oxfordu predvsem ni upoštevala nespornega dejstva, da je bil v Nemčiji z zmago narodnega socializma postavljen jez proti boljševizmu, najhujšemu nasprotniku cerkve in vere. Oxfordska poslanica, pravi nadalje omenjena resolucija, ne vsebuje niti besede o tem, da je narodni socializem odstranil vse nevarnosti, ki so grozile duši in telesu boljševizma. Kar se tiče čisto cerkvenih vprašanj, oporeka resolucija oxfordski konferenci pravico, da bi se vmešavala v notranje zadeve evangeljsko-luteranske cerkve same.

Poplave v Indiji

Beyruth, 21. novembra. AA. Veliki nalivi okrog Kalamuna so včeraj povzročili, da je na več cestah docela zastal promet. Nekaj vasi je v nevarnosti. Izdani so bili ukrepi za rešitev ogroženega prebivalstva.

Kdo se skriva za desničarsko zaroto v Franciji

Najdelikatnejše vprašanje, ki ga mora razčistiti preiskava — Kompromitirani desničarski voditelji

Pariz, 21. novembra. a. Zanimanje francoske javnosti je še vedno osredotočeno na preiskavo v zvezi z razkritjem široko razpredene zarote, ki je baje stremela po uvedbi fašizma v Franciji. Včerajšnje izjave ministrskega predsednika Chautempsa v poslanski zbornici, ki je podčrtal resnost te zarote, so napravile v vsej javnosti globok vtis. Toda zaupanje do republike, do sedanjega režima in do francoske armade je mnogo preveliko, da bi vso stvar jemali preveč tragično. Tudi če so še kaka skrita skladišča orožja in municije, nihče več resno ne misli na to, da bi morebitni poizkus državnega udara uspel. Policija je vsekakor izvršila veliko delo. Razkrila je zaroto in pojasnila tudi bombne atentate, ki so se vrstili zadnje mesece. Danes ni več nobenega dvoma, da so vsi ti atentati delo teh zarotnikov. Glavno zanimanje javnosti je sedaj usmerjeno na voditelje te zarote. Z največjo napetostjo pričakuje vsa javnost uradnega poročila, ki bo izdano po končani preiskavi. Sedaj je znano le toliko, da se je dvema glavnima voditeljima zarotnikov posrečilo pobegniti preko meje. Za obmejne straže in letališča je proglašen splošen alarm. Mnogo se razpravlja tudi o tem, kakšno vlogo je igral pri tej zaroti vpliv od zunaj. Za nakup tolikih množin orožja in municije ter za graditev utrjenih postojank so bile vsekakor potrebna ogromna denarna sredstva. Malo je verjetno, da bi zarotniki sami žrtvovali take vsote. Vsekakor je to najdelikatnejše vprašanje, ki ga mora razčistiti preiskava.

Pariz, 21. novembra. o. Kakor se doznava, je policiji uspelo aretirati 8 članov glavnega direktorija zarote, ki je vodil vso akcijo. Štirih članov še niso mogli izslediti. Za dva sumijo, da sta že pobegnila preko meje. Jedro zarotnikov je tvorila razpuščena organizacija ognjenih križev, vedno bolj pa se utrjuje sum, da so bili v zaroto zapleteni tudi bivši ministrski predsednik Tardieu, bivši zunanji minister Laval in znani voditelj ognjenih križarjev polkovnik De la Rocque. Ugotovljeno je tudi, da so zaroto s težkimi milijoni podprli domači in tuji finančniki, med njimi zlasti Rotschild in Ford.

Madžarska in Nemčija

Madžare vlečejo v Rim predvsem njihove revizionistične težnje

Berlin, 21. novembra. br. Madžarski ministrski predsednik Darany in zunanji in zunanji minister Kanya sta prispela danes s svojim spremstvom v Berlin. Na postaji, ki je bila okrašena z nemškimi in madžarskimi zastavami, so oba gosta sprejeli državni podtajnik Maixner v spremstvu uradnikov zunanjega ministrstva. Državni podtajnik ju je pozdravil v imenu kancelarja Hitlerja in zunanjega ministra Neuratha. K sprejemu so prišli poleg drugih tudi italijanski poslanik v Berlinu Attolico, avstrijski poslanik Tauschitz, notranji minister Frick in osobje madžarskega poslaništva. Na peronu je častna četa izkazala gostom vojaške časti. Gostje so se odpeljali v hotel »Adlon«, kjer je bilo rezerviranih več sob. Popoldne je ministrski predsednik Darany šel v spremstva šefa protokola nemškega zunanjega ministrstva Bülowa-Schvanteja in nemškega poslanika v Budimpešti Hermansdorfa, pred spomenikom v vojni padlih nemških vojakov, pred katerega je položil venec.

Nemški in madžarski tisk objavljata obširne članke o pomenu nemško-madžarskega prijateljstva, zlasti glede na razvoj političnega položaja v Podunavju. Listi soglasno izražajo mnenje, da sta obe državi povezani med seboj po skupni usodi. Nemčija kakor Madžarska sta dolga leta trpeli na posledicah diktata, ki so jima ga vsilili prevzetni zmagovalci. Danes sta obe državi povezani tudi po skupni odločnosti, da čuvata idejo miru v tem delu Evrope. Madžarski tisk še posebej poudarja, da je madžarska zunanja politika krenila na pravo pot, ko se je tesneje naslonila na os Rim—Berlin. S tem se mora danes v Podunavju resno računati. Madžarsko je napotilo na to stran predvsem dejstvo, da je bila Nemčija prva, ki se je energično zoperstavila boljševiški propagandi, ki vedno bolj prodira tudi v srednji in južni Evropi. Mala Madžarska ve najbolj ceniti, kolikšno zgodovinsko uslugo je s tem napravila Nemčija vsemu kulturnemu svetu.

Sleparije na škodo tovarne v Mostah

Zagrešil jih je brezposelni trgovski zastopnik Turner

Ljubljana, 20. novembra.

Policija ima te dni opravka s širokopotezno goljufijo, ki jo je izvršil 31-letni brezposelni trgovski zastopnik Jože Turner iz Ljubljane na škodo znane Mergenthalerjeve tvornice usnja v Mostah. Kakor je pokazal že prvi dan zasliševanja na policiji, ne gre za osamljen primer, temveč je sleparija na škodo Mergenthalerjeve tvrdke samo člen v verigi podobnih potegavščin, ki jih je Turner napletel v družbi z nekim tovarišem, ki ga agentje kriminalnega oddelka še iščejo. Vsa zgodba nazorno kaže, koliko prostora je v našem poslovnem življenju še zmerom za razne pustolovce, prevarante in tatove, ker ljudi po navadi niti najbolj bridke izkušnje ne izučijo. Kakor drugi manjši zlikovci je tudi Turner delal s starim trikom naročila po telefonu, ki je v zadnjih letih že mnogim trgovcem in dobaviteljem prineslo nesrečo.

Pred dnevi je v pisarni Mergenthalerjeve tvornice zapel telefon. Človek, ki je klical, se je predstavil za uglednega trgovca z usnjem iz mesta in naročil tvrdki, naj nemudoma dostavi bale najboljšega usnja za podplate v skupni teži 380 kg, vrednega okrog 23.000 din. Dogovoril se je s tovarno, da pošlje voznika sam, račun pa naj tovarna prihodnje dni dostavi v trgovino. Malo kasneje je mlad, spodobno oblečen človek poiskal nekega v mestu voznika in mu naročil, naj gre k Mergenthalerju, naloži blago in ga zapelje v trgovino, na katere naslov se je glasilo naročilo. V tovarni je bilo že vse pripravljeno, delavci so bale naložili na voz in mož, ki sam ni imel niti pojma, da služi sleparjem, se je s tovorom vrnil proti mestu. Na cesti pa ga je prestregel isti mladi človek, ki ga je bil najel, in mu sporočil, naj na željo njegovega šefa zapelje blago na dvorišče Perdanove hiše na vogalu Krekovega trga, kjer ga bodo morali za nekaj časa spraviti v skladišče.

Turner, ki je vodil vso zadevo, in njegov tovariš, neki trgovski pomočnik brez posla, sta potem v naglici našla kupce za prisleparjeno usnje. Šla sta okrog nekaterih manjših trgovcev in jim natvezila, da sta od neke usnjarne na deželi prevzela večjo količino najboljšega blaga po smešno nizki ceni. Medtem ko stane kilogram takšnega usnja v prodaji na debelo 60 din, sta ga onadva nudila za 45. Tako ugodna ponudba je kajpak primamila kupce in v kratkem je bila zaloga skoraj razprodana. Turner in njegov tovariš sta najela več delavcev, ki so na ročnih voziških blago razvozili trgovcem, fanta pa sta kasirala denar. Z izkupičkom sta se čvrsto postavila na noge, oblekla sta se od vrha do tal in sta preživela nekaj lepih, brezskrbnih dni. Usoda pa je medtem dalje pletla svoje niti. Predvčerajšnjim je hčerka tovarnarja Mergenthalerja vstopila v trgovino, katere ime sta sleparja zlorabila, in predložila račun za blizu 23.000 din. V trgovini kajpak niso imeli pojma o naročilu in tudi niso bili pripravljeni poravnati račun.

Iz tovarne so alarmirali policijo, ki je namah začela zasledovati sleparje. Delavci, ki so bili usnje naložili na voz, so pomagali iskati voznika, a izpočetka je bilo vse prizadevanje zaman. Nazadnje so naleteli moža, poleg njega so priprli še skladiščnika in delavce, ki so po mestu razvažali blago, in tako je policija prišla najprej do odjemalcev in do kosov, ki so jih bili prevzeli. Še preden so aretirali Turnerja, je bila tako tovarni skoraj v celoti povrnjena škoda. Nekateri izmed trgovcev so Turnerja poznali, ker so že v prejšnjih časih trgovali z njim. Dopoldne so ga aretirali v neki gostilni. Na policiji je dejanje brez oklevanja priznal, izdal tovariša in navedel med drugim, da je nedavno napravil že dve podobni prevari a oškodovanci doslej najbrž še sami ne vedo, kako so nasedli.

Turner, ki na zunaj napravlja vtis poštenega, solidnega človeka, je sin znanega trgovca, ki je imel svoj čas v Ljubljani veliko trgovino z usnjem. Sin je napravil nekaj razredov gimnazije, nato pa se je sam začel ukvarjati s trgovskimi posli v očetovi stroki. A ker mu je poštena kupčija prepočasi šla, se je lotil sleparstva. Zaradi podobnih reči je doslej že šestkrat sedel za zapahi.

Ali je Haile Selasi še abesinski vladar?

O tem bo moralo te dni odločiti angleško vrhovno sodišče

London, 21. novembra. a. Londonsko vrhovno sodišče bo moralo te dni razsoditi v sporu, ki posega deloma tudi v dnevno politiko. Izraziti se bo moralo o vprašanju, ali se Haile Selasi pravno še lahko smatra za abesinskega cesarja. To razsodbo bo moralo podati v sporu, ki je nastal med Hailem Selasijem in ameriškim bančnikom Leom Chertockom. Chertock je zahteval od Haila Selasija, naj mu vrne vsoto 25.000 funtov šterlingov, ki mu jih je nakazal pred dvemi leti na račun komisije in predujma po pogodbi med tedanjo abesinsko vlado in Chertockovo skupino za eksploatacijo abesinskih petrolejskih vrelcev. Angleška javnost pričakuje razsodbo angleškega vrhovnega sodišča s povsem umljivim zanimanjem. »Sunday Dispeytch«, ki razpravlja o tej stvari, opozarja, da je Chertock leta 1935 sklenil s Hailem Selasijem pogodbo, po kateri mu cesar odstopa vse pravice za raziskovanje abesinskih tal. Pogodba je prepustila Chertockovi družbi v to svrho 15.000 kvadratnih milj ozemlja. Prodajna cena je bila določena na en milijon funtov šterlingov. Oktobra 1936 se je moral Chertock odreči svoji koncesiji, kar bi bilo to vprašanje drugače izzvalo mednarodne zapletljaje. List pravi, da sta sedaj v nastalem sporu podani v glavnem dve možnosti. Lahko se zgodi, da Haile Selasi sploh ne pride na sodišče. Tedaj bo sojen v kontumaciji. Če pa se sodnikom predstavi, bi lahko zahteval, da postopajo proti njemu v smislu angleške zakonske odredbe o nedotakljivosti vladarjev. V tem poslednjem primeru bo moralo sodišče odločati o tem, ali se Haile Selasi sploh lahko še smatra za vladarja.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 1. novembra

Ljubljana je nedeljo preživela že v znamenju predmiklavževega razpoloženja. Trgovci so izložbe po večini že opremili z mamljivimi dobrotami in lepotami, o katerih sanja drobni del človeštva v nočeh pred praznikom svojega velikega zaščitnika in darovalca, in pred orošenimi šipami se gnetejo obsijani obrazi s široko odprtimi očmi in od daleč izbirajo, kaj bi bilo treba prositi v pismih sv. Nikolaju. Kakor vsako leto, so se tudi tokrat potrudile za sezono nedolžne radosti in pričakovanja predvsem trgovine z igračami in pa slaščičarne, da so njihove izložbe v resnici pravi templji otroške poželjivosti in neučakane slasti. V bajno razsvetljenih oknih velikih prodajaln igrač se gibljejo celi svetovi železnice, predori, aeroplani in ladje užigajo v mladih srcih strast do tehnike in njenih čudes. Trgovci so svoje shrambe do vrha naložili z vsem, kar si more mali državljan poželeti za Miklavžev dar, in če prvega ne bodo upniki očetom in mamicam preveč sitni s starimi računi, bo lahko nebeški odposlanec usipal iz polnih prgišč.

Gledališča nabito polna

Predmiklavževsko in predbožično razpoloženje pa se je včeraj s ponovno uprizoritvijo »Princeske in pastirčka« Pavla Golie preselilo tudi v Narodno gledališče. Igrica, ki je s svojo prisrčno preprosto zgodbico o čudovitem prijateljstvu med siromašnim, a pogumnim pastirčkom in dobrosrčno malo grajsko gospodično in s številnimi, za otroško dušo sugestivnimi vložki o vilah, medvedih zajčkih in drugih prebivalcih gozda že pred leti osvojila mlado občinstvo, je danes pred natrpano polno hišo slavila nov triumf. Mali gledalci so bili navdušeni do solz, bilo je ploskanja in gorečih medklicev, da sta bila oder in gledališče, kakor da ni rampe med njima. A bilo je mnogo grenkih solz tudi pred okencem blagajne, ko so morale številne mamice s svojimi malimi varovanci oditi praznih rok, ker v vsej drami ni bilo mogoče več najti kotička. Igro so v režiji prof. Šesta povsem nanovo naštudirali in opremili v vlogah princeske, pastirčka in kuharčka nastopajo tokrat Levarjeva, mali Starič in Severjeva.

Tisti, ki v drami niso več našli prostora, so pohiteli v opero, kjer so dajali »Sv. Antona, vseh zaljubljenih patrona«, da je bila tudi tu hiša povsem razprodana. Posebnega zanimanja je bila v soboto večer deležna slavnostna predstava prenovljenega »Gorenjskega slavčka« v proslavo stoletnice rojstva skladatela Antona Foersterja.

Seveda so ob tako pripravni megleni nedelji bili zelo dobro obiskani tudi kinematografi in kavarne. Razstava umetnin bratov Šubicev je ob nedeljah deležna živahnega zanimanja občinstva in je tako bilo tudi danes.

Veliko zborovanje zavarovalnega uradništva

V dvorani Delavske zbornice je bilo dopoldne veliko zborovanje zavarovalnega uradništva, ki ga je sklicala Zveza bančnih in zavarovalnih uradnikov, da manifestira za izboljšanje socialnega položaja v tej važni gospodarski panogi. Zborovanju je prisostvovalo okrog 350 ljudi, a prispeli so tudi zastopniki zavarovalnih nameščencev iz Zagreba in Maribora. Poročali so predsednik Zveze bančnih uradnikov Vrančič, ki je hkratu vodil zborovanje, predsednik Zveze društev privatnih nameščencev Zemljič, zastopnik Delavske zbornice Tavčar, Perlinšek in predsedniki Jugoslovenske strokovne zveze, pomočniškega zbora ter zagrebških in mariborskih zavarovalnih uradnikov. Govorniki so ob številnem stvarnem gradivu orisali krivice in nedostatke, ki jih trpe zavarovalni nameščenci zavoljo nerešenih socialnih in delovnih vprašanj. Na koncu so zborovalci na predlog predsednika Vrančiča soglasno sprejeli resolucijo, ki zahteva v zavarovalni stroki uvedbo kolektivnih pogodb, zvišanje plač, ureditev pragmatik in vobče izboljšanje socialnega položaja, da ne bodo zavarovalni uradniki več prepuščeni le naklonjenosti posameznih šefov.

Na univerzi in v Mahrovi hiši je domala izbruhnil požar

Nedelja je v Ljubljani potekla popolnoma mirno, vendar pa so naši mestni reševalci morali dvakrat nastopiti, da so preprečili nesrečo. Grozila sta izbruhniti dva požara, ki bi bila lahko imela katastrofalne posledice.

Ob 11. dopoldne so bili reševalci poklicani na pomoč na univerzo. Obveščeni so bili, da je začel v pedagoškem seminarju v drugem nadstropju tleti pod. Motorne gasilke niso povedli s seboj, pač pa trenski voz. Naglo in odločno so nastopili gasilci z orodjem, začeli so razkopavati tla in so kmalu popolnoma zadušili požar. Kakor se je dognalo, so na univerzi včeraj čistili dimnike. Po zaiganju saj je menda ostalo preveč ognja v peči. V ostalem pa je težko določno povedati vzrok, zakaj so začela tleti tla, ali je tlenje povzročila centralna kurjava, ki je nameščena v tej sobi, ali pa je tlenje prišlo iz velike kleti v sosedni sobi. Vsa sreča, da je bil požar opažen podnevi in da ga je bilo mogoče v kali zadušiti. Po sobah je bilo še popoldne polno dima in saj.

Drugič so bili reševalci, odnosno gasilci poklicani v svojo soseščino, v Mahrovo hišo. Tam je nastalo tlenje v nekem zaboju, kamor znašajo pepel. Kadilo se je precej močno, vendar pa so gasilci ogenj hitro pogasili.

Čez drn in strn

Zagonetka

Zdravniki sumijo, da je bila Lorbekova zastrupljena. Kako in po kom, pa bo ugotovila policija. Preiskava je otežkočena zaradi dejstva, da se Lorbekova ni nikoli sestajala z moškimi, odnosno ni imela svojega fanta. (»Slovenski dom«, 15. XI.)

Človek bi menil, da so kriminalisti na koncu koncev samo v službi morale. Včasih pa na lepem pride na dan, da je stvar v bistvu drugačna. Umre ti ženska na skrivnosten način in policija je obtičala pred nerešljivo uganko samo zato, ker se je rajnica za življenja preveč držala morale.

Obsedeno letalo

Kabine bi bile urejene kakor sobe s posteljami, oddelek I. razreda bi pa imel še posebno kuhinjo. Potniki II. in III. razreda bi imeli svoje prostore v trupu letala. Konstrukterji menijo, da bi bilo treba za vsak polet pol tone pogonskih snovi za polno obsedeno letalo s posadko vred. Polno obsedeno letalo bi tehtalo 120 ton. (»Slovenski narod, 16. XI.)

Izgubljeni sin

Izgubil se je moj sin. Odšel je zdoma, ko sem bila v Litiji na sodišču. Tisti dan se nisem mogla vrniti, ker sem morala naslednji dan še k zdravniku, nato pa v bolnišnico. Nekega dne avgusta je potem sin izginil z doma. (»Jutro«, 18. XI.)

Cigani, orožniki in moč

Cigani so menda slavili nekakšno svatovščino in so bili seveda že ob 2. popoldne popolnoma pijani. Najhujše pa je bilo dejstvo, da niso bili pijani le moški, ampak tudi vse ženske in vsi otroci do najmlajšega. Orožnika sta uvidela, da proti pijanemu besu z zakonitimi sredstvi ne bosta ničesar opravila, ter sta se umaknila toliko, da sta mogla poslati po moč na orožniško postajo v Mengeš. (»Slovenski dom«, 19. XI.)

Dvoje duhovitih podrobnosti je skritih v tej prisrčno nebogljeni stilizaciji: 1. da lahko človek na mengeško orožniško postajo pošlje po moč, in 2. da ta moč ni prav v skladu z zakonitimi sredstvi.

Kaj so ženske vse iznašle

12. stoletje: Sv. Hildegarda je formulirala teorijo o letnih časih in o plimovanju.

1890: Angležinja Batchet je prva povedala, kako se spet pravilno uravnajo vstran štrleča ušesa.

1908: Belgijska princezinja Štefanija je izumila neke vrste plinsko peč, ki je najbolj prikladna za to, da razne omake ne omrznejo.

Od leta 1924 do 1934:... Američanka Hodgson je prva napravila kahelco za psičke... Ga. Biguetova je iznašla nezgorljivo obleko in neke vrste granato, ki velja kot najuspešnejši »klic na pomoč«. Ta granata se v zraku sveti in kadi...

Podatkov, kaj so ženske vse iznašle v zadnjih treh letih, omenjeni francoski ženski časopis še ne navaja, ker niso še sestavljeni. Poudarja pa, da se v teh zadnjih letih ženska iznajdljivost nikakor ni zmanjšala, to že zato ne, ker so se ženske v zadnjih letih lotile še tistih poklicev, kakor nikoli prej. (»Slovenski dom«, 20. XI.)

—kra—

Kriminal

V soboto zvečer so stavbinski delavci, ki so bili zaposleni na neki novi stavbi v Melju, imeli tradicionalni likof v neki gostilni v Melju. Ko so konzumirali že precej alkohola, je med delavci nenadoma nastal prepir, ki se je naposled končal s pretepom. Pri tem je obležal v mlaki krvi in nezavesten na tleh 25-letni delavec Stanko Nerat, ki mu je neki tovariš z železnim drogom prizadejal težke poškodbe na glavi, tako da so ga morali poklicani mariborski reševalci prepeljati v tukajšnjo splošno bolnico.

Pri predstojništvu mestne policije se je oglasil trgovec Jurij Kokol z Glavnega trga ter prijavil, da je pred mesecem izročil 37-letnemu trgovskemu potniku M. kolekcijo z blagom v skupni vrednosti okoli 800 dinarjev. M. je s kolekcijo odpotoval in se do danes še ni javil. Trgovec je naprosil policijo, naj ga zasleduje, ker je prepričan, da je M. kolekcijo prodal.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ljubljana češkemu izumitelju Resslu

Lepa svečanost ob odkritju spomenika

Lubljana, 21 novembra

Pred poslopjem tehniške fakultete na Aškerčevi cesti, okrašenim z jugoslovensko in češkoslovaško trobojnico, se je ob 11. zbrala množica občinstva s predstavniki naše kulturne javnosti k intimni počastitvi spomina Jožefa Ressla, iznajditelja ladijskega vijaka. Med drugimi so prisostvovali odkritju spomenika načelnik tehničnega oddelka inž. Skaberne, kot zastopnik bana, predsednik mestne občine dr. Adlešič, zastopnik komandanta divizije general Dodić, rektor univerze kralja Aleksandra prof. dr. Kušej, dekan tehniške fakultete prof. dr. Gosar, konzul ČSR Minovsky, predsednik jugoslov.-češkoslovaške lige dr. Šlaus s tajnikom Govekarjem, predsednik češke obce Ryška z univ. prof. dr. inž. Kralom in drugimi najuglednejšimi člani naše češke kolonije, rudarski glavar inž. Močnik, predsednik Zbornice za TOI Jelačin, predsednik ZKD ravnatelj Jeran, zastopniki šumarjev, rudarjev in celotna uprava ljubljanske sekcije Združenja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, ki je postavila spomenik.

Goste je pozdravil predsednik sekcije univ. prof. inž. Pehani, ki se je v uvodnih besedah zahvalil predvsem akad. kiparju Tonetu Kraliu in inž. arh. Husu za ustvaritev spomenika duševnemu velikanu in geniju na polju tehnike. Kakor je svoj čas iz ljubljanske sekcije Združenja jugoslovenskih inženjerjev izšla iniciativa za zgradbo poslopja tehniške fakultete, tako si je pred petimi leti nadela nalogo, da ovekoveči spomin na naše znanstvenike in izumitelje, na naše tehnike svetovnega formata s spomeniki pred fakulteto. Vrsto je otvoril ob 80letnici svoje smrti Jožef Ressel, ki sicer ni naš rojak, a je živel, ustvarjal in umrl med nami, da ga smemo smatrati za našega človeka. Po rojstvu sin bratskega češkega naroda, je Ressel po dovršenih vseučiliških študijah nastopil svoje prvo službeno mesto v Pleterju na Dolenjskem in nato služboval nekaj časa v Ljubljani, kamor se je pogosto vračal tudi kasneje, ko ga je služba intendanta pomorske šumarske uprave vezala na Trst. Pri taki priliki ga je tudi doletela nenadna smrt in ga rešila nadaljnjih razočaranj, tako da počivajo njegovi telesni ostanki v naši grudi pri Sv. Krištofu.

Ressel je čutil v sebi poslanstvo, da mora duhovno ustvarjati, da mora svoje umstvene sile posvetiti v dobro človeštva in življenje obogatiti z možnostmi novega razvoja civilizacije. Kot gozdar ni našel vsega zadovoljstva samo v poslih svojega poklica. Kadar je le mogel, se je poglabljal v matematična, fizikalna in druga prirodoslovna vprašanja. Ustvarjati je hotel na tehničnem polju, ker je slutil, da se le v takem udejstvovanju približuje svojemu visokemu življenjskemu idealu. V tem neumornem stremljenju je rasel v znanstvenika, v tehnika-umetnika, kakršnih je njegov čas še malo poznal. Združeval je v sebi vrline teoretika in praktika in iz te sinteze se je porodilo brez števila važnih izumov. Tako je izumil krogličnl ležaj, valjčni mlin, izboljšal navtične instrumente in našel način pridobivanja barvil iz lesa. Razen tega se je bavil s številnimi načrti, ki so se zdeli za takratno dobo še preveč fantastični. Triumf vsega njegovega dela pa je bil izum pravilno izoblikovanega in pravilno nameščenega ladijskega vijaka, na katerega mu je dunajska vada podelila patent že leta 1827. S tem izumom je zarezal najglobljo brazdo v gospodarsko življenje tedanjega sveta. Danes je neovržna resnica, da ga moramo upravičeno nazvati očeta onega vijaka, s katerim je ustvaril osnovni pogoj za nepričakovani razvoj pomorskega in kasneje tudi zračnega prometa. Njegova doba mu tega prvenstva ni priznala. Dokler je živel, se je zaman boril za svoje pravice. Usoda mnogih velikih mož je bila tudi njegova: priznanje je žel šele po smrti. Danes ga častimo kot velikega moža, ki živi večno v svojih tehničnih izumih. Tudi spomenik, ki ga združenje s tem poklanja javnosti, naj bo skromen dar hvaležnosti njegovemu nesmrtnemu geniju in naj bo trajen spomin naši in bodočim generacijam, inženjerjev na neomajnega borca na polju tehnike, ki je živel in dotrpel pri nas.

K vznožju spomenika so položili krasen venec ljubljanske sekcije, nato pa je predsednik naprosil župana, naj prevzame spomenik v varstvo mestne občine. Župan je kratko poudarjal, da je mestna občina ljubljanska že od nekdaj znala ceniti veljavo in pomen velikega češkega rojaka. Dvajset let po njegovi smrti je en trg v šentpetrskem predmestju krstila na Resslevo ime, a ko se je ta trg za velikega potresa leta 1895 porušil, je po njem imenovala Resljevo cesto. Zahvalil se je združenju za njegovo plemenito vnemo, hkratu pa je poudaril, da je mestna občina Resslu na pokopališču namenila poslednje domovanje pod arkadami velikih naših mož.

Nato je tajnik sekcije inž. Rus prečital brzojavke, ki so jih poslali glavni odbor združenja iz Beograda in sekcije iz Zagreba, Sarajeva in Splita. Dekan tehniške fakultete univ. prof. dr. Gosar je naglašal pomen Resslovega spomina, ki naj bo v trajno pobudo mladi generaciji za delo na znanstvenem in tehničnem napredku. Govoril je še zstopnik Jugosloveskega šumarskega združenja, ki je izrazil ponos naših gozdarjev, da je Ressel prav na podlagi gozdarsko-tehničnega dela prišel do svojih velikih izumov, zato pa mu je že pred vojno postavilo Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo v Pleterjah primeren spomenik.

Na koncu se je predsednik Češke obce Ryška najprej v češčini, nato pa še v slovenščini zahvalil slovenskim inženjerjem in arhitektom za njihovo počastitev Jožefa Ressla in je še posebej poudaril pomen dejstva, da stoji novi spomenik prav na slovenskih in jugoslovenskih tleh, s čimer je veliki pokojnik, ki so mu za življenja toliko kljubovali naši skupni narodni sovražniki, dobil zadoščenje in končno rehabilitacijo pred bratskim narodom. Predstavniki društev so položili pred spomenik lepe vence z narodnimi trobojnicami, nakar je predsednik inž. Pehani zaključil svečanost.

Nova občutna izguba zagrebškega gledališča

Zagreb, 21. novembra

Zagrebško gledališče je po smrti gospe Marije Strozzijeve utrpelo že novo, občutno izgubo. Včeraj zjutraj je po daljšem bolehanju umrl na medicinski kliniki prvak drame in režiser Ivo Badalić. Star je bil šele 47 let. Po rodu je bil Zagrebčan, najmlajši sin profesorja in pesnika Huga Badalića. Pred 30 leti je debitiral v Bernsteinovi drami »Tat«. Nadarjeni sedemnajstletnik je bil nato angažiran za vloge salonskih ljubimcev in lahkoživcev. Talent, temperament, mladostna živahnost so napravljale vsako njegovo vlogo sila prikupno. Nastopal je redno tudi v Shakespearejevih tragedijah in komedijah, zlasti se je uveljavil kot Jago. Nastopil je neštetokrat, vselej v pomembnih vlogah. Poslednjič je bil na odru letos 13. junija. Nato je zbolel in ni mu bilo rešitve. Pridobil si je lope zasluge tudi kot dolgoletni predsednik igralske organizacije. Pokopan bo v ponedeljek ob 15. na Mirogoju. Zapustil je vdovo, mater in brata, ki so prejeli izraze sožalja iz vse države.

Nedelja v Mariboru

Maribor, 21. novembra

Lepa jesenska nedelja. Udobnost ljubeči Mariborčani so dali prednost okoliškim izletom, vneti dilcarji pa so šli iskat snega na pohorske obronke, zlasti k Senjorjevemu domu, pa tudi na Peco. Maribor pa je že povsem v znamenju nove kulturne sezone. Danes se je namreč pričel

Umetnostni teden v Mariboru s slovesno otvoritvijo VI. razstave kluba »Brazdec«.

K današnji otvoritvi je prispelo v kazinsko dvorano, kjer so razstavljena dela mariborskih likovnih umetnikov, toliko kulturnega občinstva, kakor ga še ni bilo ob tovrstnih umetniških prireditvah. Otvoritveno slovesnost pa so počastili tudi številni mariborski odličniki in predstavniki uradov, ustanov in kulturnih organizacij z mestnim poveljnikom generalom **C. Stanojlovićem** in mestnim županom dr. **Juvanom** na čelu. Velika kazinska dvorana je bila polna občudovalcev lepih slik in kipov. Otvoritvene in pozdravne besede je spregovoril predsednik Umetniškega kluba dr. Ivo **Šorli**. V okviru svojih idejnih izvajanj je naglašal, da ne smemo pri presoji razstavljenih del uveljavljati previsokih meril, četudi kaže VI. razstava Brazdašev znaten vzpon kvišku. Nič ne bo samohvale, če se pomudimo pri ugotovitvi objektivnih opazovalcev, po katerih sodbi bi kulturno snovanje, s katerim se lahko ponašamo Slovenci, odgovarjalo narodu s 15 do 20 milijoni pripadnikov. Tudi umetnost potrebuje napoja in ne samo rose. Pa so umetniki hvaležni tudi za roso, ki je porosila iz banovinske in pa mariborske mestne blagajne v obliki primerne podpore. Tudi umetnost ne more živeti in uspevati brez denarja. Zato gre podpornikom umetnosti tem prisrčnejša zahvala. Ob zaključku so s svečanega otvoritvenega zbora poslali vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., pozdravno brzojavko pa kr. namestništvu.

Razstava slik predstavja močan napredek mariborskih likovnih umetnikov, ki se jim je pridružil nov član **Franc Golob** s 4 lesorezi. Karel **Jirak** razstavlja 11 olj, Ivan **Kos** 6 akvarelov in 4 olja, Albert **Sirk**, pri katerem prevladujejo južnosrbski in pomorski motivi, 8 olj in 2 akvarela, **Zoran Mušič** 7 olj, Vladimir **Stoviček** pa 6 plaket in 3 kipe iz mavca. Razstava nudi širok vpogled v razvoj in snovanje naših likovnih umetnikov, med katerimi so nekateri že povsem določno izgrajeni do zrelega in visoko kvalitetnega umetniškega ustvarjanja. Razstava, ki jo je v teku današnjega dne posetilo lepo in častno število Mariborčanov, ostane odprta preko Umetnostnega tedna do 9. decembra t. l.

Mladina poje in svira

V veliki unionski dvorani je bila danes tradic. mladinska prireditev pod pokroviteljstvom Pomladka Rdečega križa in v okviru prireditev Podpornega društva za revne učence v Mariboru. Slikoviti spored je obsegal deklamacijske, mladinsko orkestrske, rajalne, pevske, godbeno solistične in harmonikarske točke. Nastopajoči so bili deležni toplega priznanja za uspelo podajanje in globoki smisel ter uživetje, s katerim so nastopali ter se lepo in dostojno uveljavili z marljivo pripravljenostjo, sigurnostjo in disciplioniranostjo. Čast in priznanje mladini, čast in priznanje vrlim vzgojiteljem, ki so to prireditev tako lepo pripravili ter izvedli.

Rokoborci nastopajo

V precej polni unionski dvorani je bil sinoči otvoritveni nastop mednarodnih rokoborcev, ki se borijo za evropsko rokoborbno prvenstvo. Posebno pozornost je zbudila med mariborskimi ljubitelji profesionalne rokoborbe navzočnost našega jugoslovenskega mojstra in borca Pera Kopa. Včeraj so se preizkusili v rokoborbni spretnosti in veščinah Celjan Franc Doberl in Avstrijec Stefan, ki pa je telesno šibkejšega in tehnično nespretnejšega Celjana potlačil na lopatice. Precej živahnejše razpoloženje je zajelo gledalce od spoprijema češkega mojstra Mrne ter Italijana Kecklerja. Borba je ostala neodločena. Razburjenje občinstva je šlo v višek ob grobih izpadih Madžara Czaje, ki je v četrtem kolu premagal poljskega mojstra Olšovskega. V splošnem prerekanju se je snočnji večer zaključil in se drevi nadaljeval.

Ali je bila Julka Kureševa pred 10 leti po nedolžnem obsojena na dosmrtno ječo?

Ponoven pokret francoskih žena za obnovo procesa

Beograd, 21. nov.

Nedeljsko »Vreme« objavlja celostransko poročilo svojega pariškega dopisnika, v katerem pravi, da je bila Julka Kureševa po nedolžnem obsojena in da že 10 let čaka na odrešenje v nekem kazenskem zavodu v Franciji.

Julka Kureševa in Karmen Burinauxova

Usoda Julke Kureševe je gotovo še v spominu mnogim našim čitateljem. Julka Kureševa je iz ugledne, poštene družine v Slovenskih goricah. Odšla je mlada v svet. Dne 2. julija 1927 so našli v Parizu v Bulonjskem gaju zadavljeno 13-letno Karmen Buriauxovo. Sum je padel na Julko Kureševo, ki se je takrat držala v slabi družbi. Policija je dognala, da se je mala Karmen, hči trgovskega posrednika, usodnega dne počutila nekoliko bolehna. Bila je sama v svoji sobi. Ko pa je opoldne mati pogledala v sobico, dekletca ni bilo več v postelji. Iz omare pa je izginilo 3000 fr. Policija je sklepala, da je neznani zločinec ali zločinka dekletce hipnotiziral in ga odvedel s seboj ter obenem pobral denar. Ko so otroka našli zadavljenega v Bulonjski goščavi, s sledovi tujih rok na vratu, je nastalo strahovito razburjenje. In ko je policija na podlagi nekaterih indicov aretirala Julko Kureševo, je bila vsa javnost že tako nahujskana, da je gotovo tudi pariška policija bila precej pod tem vplivom.

Prišlo je naposled do razprave. Julka ima to slabo lastnost, da govori nepremišljeno, venomer v nasprotstvu z dejstvi. Razne netočne izpovedi, protislovja, pa tudi laži so ji vzele vse simpatije pred javnostjo in listi so se razpisali proti njej kot proti tipični morilki z dolgimi morilskimi rokami. Odvetnik Canet se je trudil na vso moč, da razoroži obtožbo. Učinkovito je pobijal posamezne indice in dokazoval ,da je Julka Kureševa nedolžna, odnosno, da v popolni negotovosti ne more biti obsojena. Saj se glasi staro pravno pravilo, da gre dvom v prid obtožencu. Toda porota je bila neizprosna. Julka Kureševa je bila dne 11. oktobra 1927 obsojena na smrt pod giljotino. Porota se je posvetovala komaj 30 minut. Sodnik je prečital obsodbo in dejal: »Olajšujočih okolnosti ni. Julka Kureš, vi ste obsojeni na smrt, tako, da se vam glava odseka na javnem mestu!« Nobena mišica ni vztrepetala v obrazu nesrečne Julke. Naenkrat pa se je obsojenka zdrznila in kriknila: »Moj sin!« Potem se je zgrudila nezavestna. Ko se je po daljšem času spet osvestila, je ponavljala kakor zmedena: »Jaz sem nedolžna!«

Ni bilo upati, da se bo našel kdo, ki bo prosil za pomilostitev uboge Slovenke. Bila je daleč od rodne grude in od svojih dragih. Vendar pa se je zganilo uredništvo »Ženskega glasa«. Ga. dr. Noemi Strickerjeva je kmalu nato izdala brošuro, v kateri je dokazovala, da je bila Julka Kureševa po nedolžnem obsojena. Seveda je tudi odvetnik Canet storil svoje. Uspeh je bil ta, da Julka Kureševa ni bila obglavljena, marveč pomiloščena na dosmrtno ječo. Polnih 10 let je zdaj že minilo. Razburjenje se je že davno poleglo, francosko pravicoljubje ni zaspalo. Prav te dni se je znova pričela akcija za rešitev Julke Kureševe. Ženska društva so znova sprožila vprašanje njene obsodbe. Obnavljajo se argumenti, ki zahtevajo obnovo procesa. Odvetnik Canet pravi: »Globoko sem prepričan, da je Julka Kureševa nedolžna. Pokret francoskih žena za revizijo procesa je treba vsestransko podpreti. Obnašanje Julke Kureševe je odlično. Vse to bo obsojenki samo v prilog.«

Julka Kureševa šteje sedaj 35 let. Ni še prepozno, da se vrne človeški družbi in postane njena koristna članica. Zalovanje za materjo in ljubezen do sina ji vliva pogum, da junaško prenaša usodo v kaznilnici.

Dolgotrajna pravda po skrivni poroki Ljubljančanke in avstrijskega nadvojvode

Gospa Klodilda Simičeva se bori za svojo pravico

Dunaj, 21. nov. d. Na Dunaju obravnava senat zveznega sodišča skrivno poroko avstrijskega nadvojvode Ernesta, ki je bila sklenjena v Ljubljani. Zadeva, v katero se je moral vmešati tudi Vatikan, je naslednja:

Pred 75 leti se je avstrijski nadvojvoda Ernest skrivaj poročil s Slovenko Alojzijo Skubličevo. Nadvojvoda se je takrat izdajal za barona Karla Walburga, svojo nevesto pa je dal vpisati kot grofico Hugonajevo. V zakonu so se rodili štirje otroci, med njimi Klotilda, ki je prišla na svet v avgustu 1863. Vsi štirje otroci so doraščali na nekem gradiču nadvojvode Ernesta. Leta 1865 jim je umrla mati. In tedaj se je pri okrajnem sodišču v Margaretenu pričelo uradovanje glede preskrbe otrok. Tajnik nadvojvodovega brata nadvojvode Rainerja je takrat izjavil na sodišču, da so Walburgovi otroci potomci nekega ruskega častnika, ki je padel v vojni. Omenjeni tajnik je pozneje izpopolnil protokol še z izjavo, da so vsi otroci zakonski. Leta 1873. so bili vsi štirje otroci odvzeti nadvojvodi Ernestu in posredovalci z dvora so jim hiteli zagotovljati, da je nadvojvoda Ernest samo njihov pokrovitelj in rednik, ne pa njihov oče.

Ko je Klotilda Walburgova dorasla, se je poročila z zdravnikom dr. Peggerjem. Doto je dobila iz privatne šatulje svojega strica nadvojvode Rainerja. Po nesreči pa ji je mož kmalu umrl. Nekoč nato se je Klotilda na skrivnem sestala s svojim očetom nadvojvodo Ernestom. Oče jo je rotil, naj za božjo voljo nikomur ne pove, da se je z njim sestala in če se bo z njim še kedaj sestala.

Nadvojvoda Ernest je bil takrat že bolehen in star. Tik pred svojo smrtjo v letu 1898 je pisal Klotildi: »Tvojega vprašanja glede moje poroke s Tvojo materjo ne morem več zanikati. Poročila sva se v Ljubljani. Podaj se po moji smrti v Ljubljano in tam boš vse izvedela.«

Pričeli so se procesi. Ko je nadvojvoda Ernest umrl in je bila Klotilda že drugič poročena z majorjem cesarske telesne garde s hrvatskim plemičem Evgenom Simičem, je stavila zahteve glede dediščine. Ko je pokazala pismo svojega očeta, so jo zavrnili kot ponarejevalko in jo za 14 dni zaprli. Zapor jo je tako porazil, da je šele v letu 1910. započela nov proces. Tokrat je zahtevala od grofa Moritza Strahwitza ugotovitev pred sodiščem, da je pokojni nadvojvoda Ernest izvensodno priznal svoje očetovstvo. Leta 1913. je skušala po sodišču dognati, da je zakonita hčerka iz zakona nadvojvode Ernesta z gospo Skubličevo. Priče so potrdile, da je bila poroka res sklenjena v Ljubljani v zaklenjeni cerkvi. Nadalje so potrdile priče, ki jih je predlagala Klotilda, da nadvojvoda Ernest nikoli ni tajil očetovstva. Dognalo se je, da je pismo, zaradi katerega je bila svoj čas obsojena, pristno. Navzlic vsem tem ugotovitvam pa je bila Klotilda znova zavrnjena.

Po vojni je gospa Klotilda Simičeva, katere zet grof Cavaradossi si je pridobil vidno vlogo v fašistični stranki, znova potrudila, da doseže pravico. In sicer je napletla zveze s kongregacijo za zakramente pri papeški kuriji. Briksenski škof je takrat predložil dokumente neznane vsebine in je izrazil željo, da bi Vatikan priznal gospo Klotildo Simičevo kot zakonsko hčerko nadvojvode Ernesta. Vatikan je potrdil, da dokumenti zadostujejo za priznanje, da je Klotilda zakonski otrok. Na podlagi vseh teh dokumentov je gospa Klotilda lani znova zahtevala na Dunaju, da bi bila kot nadvojvodova hčerka vpisana v matrike, ker je dotlej še vedno veljala kot nezakonska hči Ljubljančanke Skubličeve. Toda matrike so zdaj za čudo v Budimpešti. Prizadevanja gospe Klotilde so bila na Dunaju odbita z motivacijo, da je gospa Simičeva po svojem drugem zakonu državljanka Jugoslavije, dočim so njene hčerke postale po porokah Italijanke.

Gospa Klotilda Simičeva je gnala stvar dalje. Danes je stara 75 let in živi v Badnu s svojim 93-letnim soprogom upokojenim podpolkovnikom Evgenom Simičem. Oba zdaj čakata na končno odločitev, ker je zadeva prišla pred dunajski civilni senat, ki bo te dni odločal o dolgotrajni borbi za priznanje preproste človeške pravice.

Športna nedelja

Zadnji napori v LNP

V podsaveznem prvenstvu je bilo včeraj pet tekem in pol — Srečanje v Trbovljah zaradi incidentov prekinjeno

Spored ljubljanske skupine, ki je igrala svoje predzadnje jesensko kolo, je tudi tokrat bil nekoliko okrnjen. Srečanje med Svobodo in Bratstvom se je odložilo. Ostale tri tekme so se kljub težavnim terenom odigrale v redu. Na igrišču za Kolinsko tovarno se je dovršila mala tragedija, v kateri je, lahko se reče, Slovan dokončno zaigral svojo prvorazrednost. Na Reki so z velikimi težavami spravili pod streho borbo med Kranjem in domačinom, dočim so Hermežani na Jadranu prišteli dosedanji zalogi nadaljnji dve točki.

V mariborski skupini se je vršila samo ena tekma, in sicer v Čakovcu. Tudi ta je bila predzadnja. Kakor je bilo pričakovati, je favorit ČSK spravil obe točki. Tudi zadnja jesenska tekma v tej skupini bo v Čakovcu, namreč med ČSK in Muro.

V celjsko-trboveljski skupini pa se je včeraj doigrala samo — poldruga tekma. Čudno se sliši, pa je vendarle tako. Nič niso pomagale pretnje LNP. Trboveličani si ne dajo vzeti svoje ogorčenosti, ki pa nikakor ni sportna. SK Celje je moralo na težko pot v Trbovlje, da pomeri svoje moči z Amaterjem. Tekma pa se ni doigrala niti do prvega polčasa, ker je zopet prišlo do incidentov. Tekmi je prisostvoval sam predsednik LNP dr. Köstl. Sedaj bo pa res treba ostrih ukrepov, ker samo z besedami ne bomo dosegli reda v našem sportnem življenju.

V Celju je Olimp odvzel točki enakopravnim Atletikom.

V naslednjem poročila:

Ljubljanska skupina

Kranj : Reka 2 : 1 (1 : 1)

Na svojem terenu so Rečani zaradi manjše vzdržljivosti izgubili bitko. Še do odmora so bili ravnopravni protivnik gostu iz Kranja in nič še ni tedaj kazalo na to, kdo bo iz borbe izšel kot zmagovalec. Toda potem v drugem delu igre je prišla večja vztrajnost gostov do veljave in so zasluženo šli preko te precej težavne ovire.

Kranjčani so se pokazali kot zelo borbeno moštvo. In precej so svoje moštvo pomladili. Od »starih« se v tej garnituri nahajajo še Baumkircher, Unterreiter in Magister, vsi ostali so prima kranjski domači proizvod. Videti jim je, da so še precej novinci, kajti v tehnični sposobnosti so zaostajali za Rečani. Velika vrlina jim je bila, kakor rečeno, borba borbenost in primerna vztrajnost, ki sta odločilno padli na tehtnico. V napadu so bili skoro sami juniorji in med njimi je na trenotke zablestel Slokan na desnem krilu; v ostalem avtor obeh zgoditkov. Dober dirigent v sredi je bil Baumkircher med krilci, v obrambi pa je bil ves trio Magister—Unter—Martelanc na mestu in zanesljiv.

Temu nasproti so bili Rečani prav v obrambi zelo šibki. Vratar je bil še nekam dober, zato sta bila oba branilca izpod dober forme, a Bervar nosi polno odgovornost za oba zgoditka. Srednja vrsta je že tekom prvega dela igre dala vtis slabotnosti, pozneje pa je povsem padla; najšibkejši je bil srednji krilec Kokalj, sicer steber moštva. K temu bi smel biti Primož, desni krilec, nekoliko bolj discipliniran na terenu! Do odmora je napad nekam funkcioniral, čeprav ni bil zelo uspešen. Po odmoru pa so v napadu Rečani izvedli nekaj sprememb, ki se niso še malo ne obnesle. Najboljši med napadalci je bil Legat v desni zvezi, priden, a neroden pred golom je bil Slanina.

Rečani so si prisvojili uvod s krepkim tempom, tako da je kazalo že na to, da bodo gostje odšli z velikim porazom domov. V 4. min. je slabo postavljeni Magister spustil Slaninovo parabolo — in s tem je bilo konec umetnosti viškega napada. Rečani so bili še četrt ure v stalnih napadih, potem so se gostje znašli in vzeli stvar v svoje roke. Sredi polčasa je izkoristil Slokan Bervarjevo napako in preko drugega branilca prišel do gola ter zenačil. Ves trud obeh moštev, ki sta do tedaj še precej fair igrali, je ostal zaman. Sledil je krepak pritisk Kranjčanov začetkom drugega polčasa. Igralo se je večinoma pred golom Reke. In zopet je Bervar zakrivil, da mu je Slokan ušel v 25. min. ter z mojstrskim strelom odnesel zmago za svoje barve. Rečani so spremenili igro v ostro borbo in robato, deloma tudi surovo. Sredi te surove igre ni našel sodnik več drugega pomoči, kot da je izključil dva Rečana in enega Kranjčana. K sreči je prišel kmalu konec.

Sodil je g. Štiglič brez energije.

Mars : Slovan 5 : 1 (2 : 0)

Poljanci so se bolj kot Slovanovci zavedali, da gre v tem srečanju za vse. Sicer so si zagotovili že prejšnjo nedeljo mal naskok pred svojim rivalom na repku tablice, toda bilo je potrebno distanciranje, ki se jim je sedaj povsem posrečilo.

V tej bitki so ostali Marsovci zasluženo zmagovalci na terenu. Bili so tehnično in kombinatorno mnogo boljši od svoje protivnika. Predvsem so razpolagali z bolj agilnim in odločnim napadom, kar se je tudi v rezultatu izrazilo. Najbolji mož v tem delu moštva je bil junior Podgrajšek na desnem krilu, dober je bil tudi Trček na levem krilu. Med krilci se je odražal od drugih srednji krilec Drobež, obrambo sta pa držala po konci predvsem drugi Trček in Pavlica v golu.

Slovanovci so bili skoro ves čas povsem podrejeni. Le v drugem polčasu so za četrt ure prišli nekoliko do besede, toda to je vse premalo za bitko, ki traja devetdeset minut. V moštvu je nemalo »lukenj«, zelo slabo zasedenih mest, tako da moštvo res ne predstavlja v tem sestavu nikakega nasprotnika. Omeniti je le Tomažiča v obrambi, Martinčiča v napadu, morda še levo krilo, vse drugo je globoko pod povprečnostjo.

Za Marsa so scortali Podgajšek in Skaza po dva, in Drobež II enega. Slovan je prišel po Kobalu iz enajstke do edinega zgoditka.

Sodil je g. Pečar prav dobro.

Hermes : Jadran 6 : 1 (3 : 1)

Trnovčani so v bitki proti Šiškarjem doživeli svoj letošnji najtežji neuspeh, ki tembolj pade na tehtnico, ker Šiškarji niti niso nastopili v svoji kompletni postavi; šli so v borbo brez Košenine in Bergleza.

Zmaga Hermežanov, ki so prav dobro zaigrali, je bila gladka in zaslužena. Vse moštvo je funkcioniralo kot dobro namazan stroj, morda je bil rezervni branilec, ki je nastopil mesto Franzota, nekoliko izpod ostalih. Zelo dobro se je odrezal napad, v katerem sta se še posebej odražali obe krili Derenda in Ice. Ostali deli moštva so dali zadovoljivo igro.

Jadranaši so se sicer mnogo trudili, toda zaostajali so v vsakem pogledu za Hermežani, tako da ves njihov trud ni prišel do izraza. Branilca Kiselj in Marolt sta se dolgo otepala hermežanskih napadov, naposled sta morala kloniti pred stalnim pritiskom. Starejši Marolt v krilcih je bil izredno slab, kar se je moštvu zelo poznalo. Napad sploh ni prišel do besede. Le Janoš na desnem krilu je včasih nakazal malo nevarnosti, pa je tudi samo pri tem ostalo.

Za Hermesa so zabili gole: Derenda in Gorše po dva, Ferjan in Brodnik, za Jadran pa Janoš iz enajstke.

Sodil je g. Mrdjen dobro.

Celjsko-trboveljska skupina

Olimp : Atletiki 1 : 0 (0 : 0)

Celje, 21. novembra.

Na Olimpovem igrišču se je danes vršila prvenstvena tekma, pri kateri so Atletiki, ki so veljali za favorite, podlegli Olimpu. Atletiki so s tem izgubili dve važni točki, ki bi ju zelo nujno potrebovali v borbi za drugo mesto v celisko-trboveljski skupini.

Tekma je bila živahna in zanimiva. Olimp je igral z elanom ter je imel boljšo krilsko vrsto nego Atletiki. Oba napada sta bila enakovredna. Atletiki so imeli nekaj več prilik, toda jih niso prav tako kakor Olimp znali izkoristiti. Obe ožji obrambi sta se krepko uveljavili in uspešno čistili.

Atletiki so takoj začeli pritiskati in uprizarjali nevarne akcije ter so imeli v prvem polčasu nekaj več od igre. Njihov napad pa ni znal spraviti žogo v mrežo. Po odmoru se je položaj izpremenil. Olimp je začel energično pritiskati. Atletiki so popustili ter se vse do konca niso več mogli znajti. V 37. min. je nastala gneča pred golom Atletikov. Zorko je bil na mestu in iz daljave 20 m potisnil žogo v mrežo. Minuto kasneje so izvedli Atletiki hitro akcijo. Žogo dobi Junger, ki je bil tik pred praznim golom Olimpa, toda žoga se je odbila od prečke. Kljub naporom od obeh strani je ostal rezultat do konca neizpremenjen.

Sodil je g. Miljan iz Zagreba dobro in objektivno.

Za dopoldne določene tekme med mariborsko Slavijo in celisko Jugoslavijo ni bilo, ker je Slavija odpovedala svoj nastop.

Amater : Celje 1 : 1

Trbovlje, 21. novembra.

V Trbovljah je bilo danes na sporedu prvenstveno srečanje med Amaterjem in Celjem, za katero je bilo preko običaja veliko zanimanje, ker je odredil LNP spričo pogostih incidentov v Trbovljah izredne preventivne mere. Kljub tem meram pa je prišlo med tekmo samo ponovno do incidentov, zaradi katerih je bila tekma naposled še pred polčasom prekinjena.

Tekma sama, kolikor je bilo, je potekla povsem regularno. Očividno sta si obe moštvi izogibali namerne surovosti v igri. Bila pa je odigrana v dokaj ostrem tempu in sta si bili moštvi dokaj ravnopravni. Amater je sicer igral ves čas samo z desetimi igralci, ker enajsti igralec ni prišel na teren. Kljub temu pa je bil Amater pred golom bolj nevaren. Prvi gol so zabili Celjani, ki so prišli v vodstvo po svojem levem krilu, nakar je kmalu Amater iz gneče izenačil. V 35. min. je prišlo do karambola med Slamičem in Šusterjem. Nato je 10 do 20 civilistov vdrlo na igrišče in dejansko napadlo gostujoče igralce in sodnika. Sodnik g. Jordan iz Ljubljane, ki je bil povsem korekten in objektiven, je bil prisiljen, zaključiti tekmo.

Mariborska skupina

ČSK : Gradjanski 4 : 0 (3 : 0)

Čakovec, 21. novembra.

V tekmovanju za prvenstvo mariborskega okrožja LNP se je danes odigrala v Čakovcu prvenstvena tekma med lokalnima rivaloma ČSK in Gradjanskim.

ČSK je zasluženo zmagal, ne da bi se bil posebno trudil. Najboljše svoje moči je imel v zadnjih formacijah, zlasti v ožji obrambi, ki je zaigrala prav dobro.

Gradjanski je sicer dokaj lepo igral, vendar pa nima napada, ki bi znal realizirati zrele prilike.

Goli so padli v 15. min. po Breslauerju, v 25. in 40. min. po Takaču, v drugem polčasu pa v 35. min. po Mekovcu.

Objektivno in dobro je sodil g. Nemec iz Maribora.

Ostale nogometne tekme

ZAGREB: Nemzeti : Hašk 1:0 (0:0). Obupno slaba in indolentna igra jesenskega prvaka Haška. Gol za Nemzeti je v 28. min. drugega polčasa zabil Sztancsik.

BEOGRAD: Gradjanski : BSK 2:0 (0:0). Gola sta zabila Hügl iz enajstmetrovke in Pleše iz kornerja. Tekma ni bila na posebni višini.

PRAGA: Prvenstvo. Slavija : Sleska Ostrova 4:1, Viktorija Žižkov : Nachod 4:2, Sparta : Pardubice 3:2, Bratislava : Židenice 3:1, Viktorija Plzen : Prostejov 2:2, Kladno : Plzen 3:1.

DUNAJ: Prvenstvo. FAC : Sportklub 2:1, Pokalna: Rapid : Wacker 1:0.

RIM: Prvenstvo. Atalanta : Napoli 2:1, Fiorentina : Triestina 2:2, Livorno : Torino 1:1, Liguria : Luchese 2:1, Bologna : Bari 4:1, Genova : Juventus 2:1, Milano : Roma 1:0, Ambrosiana : Lazio 3:1.

BUDIMPEŠTA: Prvenstvo. Hungaria : Kispest 2:0, Ferencváros : Budai 11 3:1, Phöbus : Budafok 2:0, Szürketaxi : Bocskai 2:2, Elektromos : Törekvés 4:1, Ujpest : Györ 7:1.

HAMBURG: Nemčija : Švedska 5:0. Kvalifikacijska tekma za svetovno prvenstvo.

Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov. Danes strogo obvezna seja za vse odbornike v tajništvu Zveze, hotel Miklič, nova stavba, soba 424, ob 20. kazenskega odbora, ob 20.30 tehn. odbora, ob 21. upravnega odbora.

(Glej zanimivi članek o plavalnem savezu na 4. strani.)

Kako gledamo na nemško „rasno politiko“

Zanimivo predavanje prof. dr. Zalokarja v „Soči“

Ljubljana, 21. novembra

Zvesta svoji 18letni tradiciji, je »Soča« snoči v salonu restavracije pri Levu otvorila svojo predavateljsko sezono s predavanjem primarija g. prof. dr. Alojzija **Zalokarja**, ki je govoril o temi: »Prirodoslovni temelji nemškega nacionalnega socializma«. Večer, ki je bil zelo dobro obiskan, je vodil društveni predsednik dr. Dinko Puc.

G. primarij, ki kot priznan znanstvenik uživa sloves priljubljenega predavatelja, je poslušalstvu v glavnem razčlenil dognanja prirodoslovne znanosti o zakonih podedovanja v rastlinskem, živalskem in človeškem svetu. Izsledke prirodoslovnih ved iz preteklega stoletja so znanstveniki tega stoletja prenesli s človeka-poedinca na celotno družbo in jih ponekod že začeli tudi praktično uveljavljati v zakonodajah. Širino in sistematičnost praktičnega uveljavljanja pa je prinesla šele novejša Nemčija z nastopom oblasti nacionalnega socializma. Zavest, da preti narodu nevarnost oslabljenja s tem, da se manjvredna bitja hitreje plode in se s številčno premočjo uveljavljajo na škodo višje razvitih bitij, ki ne kažejo volje k ploditvi in s tem k prenašanju dobrih kakovosti, ki jih nosijo s seboj, je zmagala v zahtevi, da se da propad naroda preprečiti s posebnimi uredbami, ki bodo zavrle in onemogočile razvijanje nezdravih bioloških elementov.

Uveljavljati se se začela načela higijene rase, forsiranja tistih poedincev, ki imajo dobro dedno podlago. Družba, država naj z vsemi sredstvi podprejo, da se to omogoči. Za nemški narod, o katerem se je po zaključku svetovne vojne govorilo kot o bolnem narodu, ki ga tare poleg gospodarske krize še nadpolovičen padec letnega prirastka na prebivalstvu v primeri s predvojno dobo, je bilo važno spoznanje, da narod, ki kaže tako hitre znake propadanja, ne bo mogel vzdržati proti zdravi okolici. Mimo drugih razlogov pa je bilo za nemške državnike odločilno spoznanje, da prebivalstvo komunistične Rusije ogromno narašča leto za letom, da preti torej evropskim narodom premoč slovanskih narodov. V strahu pred to premočjo so se oprijeli dognanj prirodoslovcev, katera so zmagala v nemškem narodnem socializmu s težnjo, da bi nemški narod obdržal svojo pozicijo v Evropi in proti slovanskemu svetu.

To prizadevanje se je posvedočilo najprej v zakonodaji, ki naj prepreči razvoj manjvrednih človeških elementov rase. Prvi zakon za preprečevanje dedno bolnega potomstva je bil še negativen. Skušal je le preprečiti razvoj slabega, ni pa še pospeševal in ustvarjal novega, zdravega. Določal je nasilno preprečevanje potomstva tistim, od katerih je bilo pričakovati nezdravega. V njem pa že prevladuje vprašanje ne po zdravju poedinca, temveč po dednem zdravju družine, prednikov in potomstva. Drugi zakon iz l. 1935. je že pozitiven. Po zahtevah rasnih higijenikov določa ta zakon zaščito zdrave družine in podpiranje dedno zdravih zakonov. Zakon določa, da se dedno bolno obremenjeni ne sme poročiti. Sklenitev zakona je možna le s spričevalom, v katerem je posvedočeno na točno znanstveni podlagi, da niso bolni le zaročenci, temveč da tudi njih rodbina ni dedno obremenjena, tudi če se na poedincu, ki hoče zakon skleniti, niso pojavili bolezenski znaki. Zdravi družini pa mora država olajšati življenje, da bo sposobna plodit veliko število dedno zdravih otrok.

S tem zakonom pa nastajajo težave, ker znanost še ni prišla tako daleč s svojimi dognanji, da bi dedno obremenjenost individualno nezmotljivo lahko ugotavljala. Marsikatera opazovanja so šele domneve, ki se praktično še ne morejo stoodstotno vzeti kot neovrgljiva pravila. Vendar je v Nemčiji opažati tozadevno močno prizadevanje.

Predavatelj se je k zaključku dotaknil tudi vprašanja, kakšno stališče naj zavzamemo do teh dalekosežnih principov rasne higijene, ki jih Nemčija uveljavlja v svoji narodni politiki. Rasni princip nosi v sebi klic sovraštva, proti kateremu se v pretežni javnosti pojavlja oster odpor. Ali so prirodoslovni temelji take politike upravičeni? Nemci sami so tudi sklicujejo le na podobno zakonodajo in politiko nekaterih redkih držav, ki so uzakonile prirodoslovne izsledke. Nedvomno je priznati vrednost nekaterim prirodoslovnim elementom v politiki, vendar se ni priznavati k njim preveč enostransko. Tudi Platonova država, ki naj bi jo vodili samo filozofi, se ni uresničila. Tako pa tudi prirodoslovje samo ne bo moglo edino rešiti vsega in obveljati kot edini temelj politike, v katero bodo morale poseči še druge enako važne in vplivne primesi kakor pravo, filozofija in drugo.

Predavanje, zlasti pa zaključek, je bilo s strani poslušalstva zelo toplo pozdravljeno in hvaležno sprejeto. Predavatelju se je zahvalil načelnik predavateljskega odseka g. dr. Ražem, ki je opozoril občinstvo, da bo prihodnjo soboto 27. t. m. predaval v okrilju društva prof. Mirko Šubic o slikarjih bratih Janezu in Juriju Šubicu. Predavanje bo poživljalo tudi predvajanje skioptičnih slik. Sočani in prijatelji so po predavanju posedeli še prijetno urico pri pomenkih, za skupno zabavo pa so poskrbeli pevci društva Krakovo-Trnovo z ubrano zapetimi pesmimi.

Eno največjih podjetij Jugoslavije išče za prodajo svojih predmetov na odplačevanje, poštene, vestne

PRODAJALCE

proti maksimalni proviziji. — Stalen in siguren zaslužek. Mala kolekcija za delo. — Obrnite se na adreso IVAN BROZ, Zagreb, Ilica br. 89/II od 14. do 16. ure.

FOTOAMATER

Fotografski album

Sedaj, ko je tvoj dopust že davno za teboj in si že davno pregledal in obdelal gradivo, ki si si ga nabral v poletnem času, je najugodnejši trenutek, da shraniš svoje najlepše nove posnetke v album. To je delo, kjer doživljaš še enkrat intenzivno ves lepi čas. Tvoj album naj bo zrcalo vsega najlepšega, kar ti je nudil.

Če hočeš, da bodo tvoje slike učinkovale na tvoje prijatelje, jim jih moraš predstaviti tudi v lepi obliki.

V prvi vrsti gre pri tem za razporeditev in uvrstitev. Da slike ne smeš nalepiti po strani in skrivljeno, je umljivo pač samo po sebi. Prav tako samo ob sebi umevno pa je tudi to, da jih prijetno razporediš.

Vsaki strani albuma moramo dati zaključen učinek. Ni pri tem potrebno, da bi se po sili držali načela simetrije. Preveč simetrije učinkuje celo dolgočasno. Marsikateri ilustrirani listi nam dajo tu lahko mnogo pobude za naše delo. Uredniki teh listov so, kar se tiče razporeditve slik, pač v podobnem položaju kakor mi, kadar pripravljamo albume, samo do morajo po sili imeti izviren okus in mnogo iznajdljivosti, in to hitro, dočim si amater za dobro delo vzame lahko nekaj časa.

Z razvrstitvijo slik v ostalem ne smemo začeti šele tedaj, ko imamo slike že prigravljene, temveč že prej. Že prej moramo namreč premišljati, katere slike moramo povečati in katere se sploh povečati dado in katere bodo učinkovale že kot kontaktne kopije.

Kar se tiče podlage v albumih, dajemo danes prednost svetlim kartonom, naj olje slonokoščene barve, medtem ko spadajo rjave ali celo črne podlage v pretekle čase. Le redke so slike, ki jih takšni zastareli kartoni bolj ali manj ne ubijejo. Kartoni naj bodo gladki in brez vsiljive strukture, razen tega ne smejo vsebovati kislin, ki bi sliko sčasoma uničile. To velja v ostalem tudi za lepilo, s katerim slike nalepimo. Manjše slike nalepimo na karton z vso ploskvijo, večje samo ob vogalih. Barvne obrobe večinoma niso bogve kako okusne. Bel in v redkih primerih črn tenek rob okrog slike vplivata še vedno najbolje.

Iz amaterskega gibanja

Začetniški tečaj Fotokluba Ljubljane se nadaljuje to sredo ob 8. zvečer s teoretično-praktično obravnavo snemalnega materiala. Tečajniki naj svoje kamere prinesejo s seboj. Interesenti, ki so se na novo prijavili, se lahko udeležijo tečajnih večerov.

»Die Fotografie mit Rolleiflex u. Rolleicord«, dvomesečnik za imetnike slovitih kamer tvrdke Franke & Heidecke, priobčuje poleg množice drugih praktičnih nasvetov navodila, kako moreta dva takšna imetnika svoji kameri uporabiti za stereoskopsko fotografiranje, dalje navodila za praktično fotografsko kartoteko, za daljinske posnetke s pomočjo daljnogleda in Rolleike itd. Prvovrstne kakor vedno, so številne slike.

Vremenska poročila

Zemunsko vremensko poročilo. Evropa: Neznatne depresije so na severozapadu in jugovzhodu Evrope, kjer je vreme pretežno oblačno in je ponekod tudi deževalo. Nekoliko se je nebo razvedrilo v srednji Evropi in Sredozemskem morju.

Jugoslavija: Oblačno po vsej državi, le deloma vedro v primorskih krajih in jugovzhodnih predelih. V severnem delu države megle. Nekoliko dežja v drinski banovini. Temperatura je padla sredi države in v zapadnih predelih, drugod je ostala nespremenjena. Najnižja Varaždin —1, najvišja Mostar 19 stopinj.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno in megleno vreme. Ponekod malo dežja. Temperature se v glavnem ne bodo spremenile.

†

Sredi plodonosnega dela nam je smrt iztrgala našega najdražjega soproga, očeta, sina, svaka, gospoda

Cvetka Sekirnika

šolskega upravitelja pri Sv. Florijanu.

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 22. t. m. od Sv. Florijana na pokopališče v Rogatcu.

Žena MARICA in ostali žalujoči

Teden dni filma

Willy Fritsch in Lilian Harvey — nerazdružna

Vsi se še spominjate začetkov govorečega filma in prvih nemških filmskih komedij, kjer sta briljirala Willy Fritsch in Lilian Harveyeva. Naj vas opozorimo samo na posrečeni film »2 + 2 = 1«, ki si ga je ogledal ves svet. Takrat se je celo govorilo, da sta priljubljena igralca mož in žena. Toda kmalu je prišel dokaz, da temu ni tako. Lepega dne se je Lilian poslovila od Evrope in šla tja, kjer so dvignili ali pa uničili že marsikatero igralko, — v Hollywood. Od ondod smo videli več filmov z njo v glavni vlogi, toda niso nas mogli ogreti. Niso prinašali tiste razigranosti in tiste domačnosti, ki smo je bili od prej vajeni. In kar oddahnili smo se, ko smo zvedeli, da je Harveyevi potekla pogodba v Ameriki in da se spet vrača v Evropo.

Zdaj bomo spet videli film tiste vrste, ki smo jih bili vajeni iz njenih najboljših časov. Že njegov naslov »Sedem zaušnic« priča, da mora biti komedija. In res je — poleg vsega pa še takšna, da človek pri njej ne pride iz smeha. Odigrava se v ozračju bogastva in siromaštva, v razkošju in bedi. Willy Fritsch igra mladega človeka, katerega ves kapital znaša sedem angleških funtov. Ta denar naloži v neke delnice tovarn »kralja jekla«, ki pa iznenada izgube vso vrednost. Ko vidi, da je ob vse premoženje, izjavi pred »kraljem jekla«, da mu bo v teku enega tedna pred pričami primazal sedem zaušnic. In če si zdaj zamislite, kako je moral delati, da je svoj obet izpolnil, kako je moral iskati vse priložnosti, da je dobil, »kralja jekla«, ki se je pred njim seveda skrival, pa če vam povemo, še to, da je imel ta »kralj« lepo hčer, ki jo igra Lilian Harvey, si lahko mislite, kako se je zadeva razpletala dalje. Pač tako, da se boste morali v kinu dve uri smejati, če ste prišli vanj še tako slabe volje.

Film bodo igrali takoj za »Antoniem Adversom« v kinu Matici. Naj ga nihče ne zamudi!

Star znanec se vrača k filmu

Ali se še spominjate Angela Ferrarija, ki se mu je obetala v časih nemega filma sijajna kariera, pa je potem iznenada kar izginil z neba filmskih zvezd? Če ste ga kdaj občudovali, zlasti v filmu »Zelena Manuela«, vas bo razveselila novica, da je dobil v zadnjem času kopico vlog v govorečem filmu. Njegov začetek novega vstajenja je bil v »Mestu Anatolu«, kjer pa je imel precej neznatno vlogo. Vodilne vloge pa ima v filmih »Pod vročim nebom«, v »Sherlochu Holmesu«, kjer je za glavnega junaka Hans Albers, in v nemški reprezentativni filmski mojstrovini »Spor za dečka Joa«.

Napredek italijanskega filma

Italija posveča filmu dosti pazlivosti, ker se pač zaveda, da je film najboljša in najmanj vsiljiva reklama za dosego kakšnega namena. Vse kaže, da si je tako Italija usvojila stališče, ki ga je nekoč zavzel v Rusiji Ljenin, ki je začel v dobi najhujših stisk v Rusiji propagirati nov ruski film in je ta zaradi vsestranske podpore dosegel umetniško višino, kakršne ne pozna noben drug narod.

Te dni smo brali, da je začela velika italijanska filmska družba »Luce« delati nove filmske ateljeje. Družba je napol državna in temeljne kamne za nove zgradbe je posvetil sam Mussolini.

Kdaj se bo pri nas zgodilo, da bo začela država forsirati film, ki ji prinaša tako lepe dobičke? Doslej je namreč z visokimi davščinami in z odklanjanjem podpor domači produkciji njen razvoj samo zadrževala in nas privedla tako daleč, da že nekaj let ni bilo narejenega nobenega daljšega filma v naši državi.

Filmski almanah za l. 1937

Pred kratkim smo dobili v novi izdaji Zaričev »Filmski almanah«, knjigo, ki jo potrebuje vsak lastnik kinematografa pa tudi vsakdo, kdor hoče spoznati podatke o napredku naše kinematografije ali druge zanimivosti o filmu, ki jih drugače ne zvemo. Knjiga je obsežna in zelo dobro pisana. Seznanja nas tudi z novostmi sezone, ki se je pravkar začela, in še z marsičem drugim. Priporočamo jo!

Večji del nova imena: Albert Hoerrmann, Erik Ponto, Hans Nielsen, Werner Scharf, Herbert Schimkat, Josef Sieber in Reinhold Bernt. Nastopajo v filmu »Skrivnost Betty Bonove«. Kakor ameriški producenti se tudi Ufa trudi, da z vedno novimi močmi osvežuje igro, in obenem stopnjuje zanimanje občinstva.

JPS PRIPRAVLJA KOVČEGE

Ko se bolj in bolj približuje dan redne letne glavne skupščine plavalnega saveza, postaja vse bolj jasno, da bo to letošnje zborovanje v marsičem prav zgodovinskega pomena v sportnem življenju in delovanju naših plavačev.

Dogodki poslednjega časa so v JPS (jugoslovenskem plavalnem savezu) izoblikovali dve ostro ločeni skupini, ki sta se vse globlje pogrezali v vedno bolj zagrizeno nasprotstvo. Pri vsem tem pa more tudi najbolj objektivni opazovalec z največjim presenečenjem ugotoviti paradoksno dejstvo: konstruktivno, z veliko dobre volje in redke požrtvovalnosti spremljano ter z marsikaterim zavidnim uspehom kronano delo po številu slabejše, po kvaliteti pa zelo močne skupine okrog treh najmočnejših plavalnih klubov Jugoslavije, tkzv. opozicije — na drugi strani pa delovanje saveza, skritega za hrbet večine, sestavljene iz tkzv. manjših klubov, pridobljenih s spretnim demagoštvom, delovanje, ki že nekaj let sem ne samo ne daje nikakih pozitivnih rezultatov, temveč ne zmore niti najskromnejših rešitev nalog, ki jih je savez dolžan po pravilih izvrševati.

Zato je lahko razumljivo, da je ne samo v opoziciji, temveč tudi v samih vrstah pristašev režima bolj in bolj pričelo rasti nerazpoloženje naproti upravi saveza, da je vstala in še z vsakim dnem razživljala misel, poveriti vodstvo vrhovne jugoslovenske plavalne organizacije vestnejšim in sposobnejšim ljudem, misel, da bi se JPS prenesel

iz Zagreba

Do te misli so morale privesti že samo mučne in kritične situacije na poslednjih skupščinah saveza, ko je trajalo kar po cele ure, preden je uspelo najti potrebno število ljudi, pripravljenih na papirju fungirati kot odborniki saveza in sekundirati dvojici, trojici posameznikov, ki za nobeno ceno niso hoteli dati uprave saveza iz rok. Tako smo nekaj let že imeli uprave saveza, ki so bile odvisne od volje in razpoloženja teh monopoliziranih »odbornikov«, pa so seveda vse te uprave životarile, z njimi pa je, mesto da bi rastel in se razcvetal, životaril tudi ves naš lepšega življenja vreden jugoslovenski plavalni sport.

In ko so trije najmočnejši plavalni klubi, ki so dolga leta doprinašali in doprinesli najtežje žrtve za uspešen razvoj našega »swimminga« končno vendarle morali kloniti v sodelovanju v razdrapanih razmerah v našem savezu, ko so zaman opetovano skušali uvesti nove, zdrave in znosne razmere v naše plavalne prilike, so morali zapustiti pot, ki jo je hodila savezna uprava in poiskati novih, lepših možnosti za svoje sportno udejstvovanje. Tako je na lanski savezni skupščini nastalo tekmovanje za »Jadranski pokal«, trn v peti in kamen spodtike vsem tistim, ki so gledali in videli izveličanje samo v tem, kar nosi službeni pečat JPS.

Seveda je savezna uprava to opozicijo kaj hitro proglasila za upornike, škodljivce našega plavalnega sporta, ki sabotirajo delo saveza in v svojih dopisih, pa tudi v dnevnem časopisju je trde glave ubogih ligašev obsipala z vsemi mogočimi »ljubeznivostmi«.

Pričakoval bi človek vsaj, da je tista savezna uprava, ki je s pridom iskala vsako dlačico v jajcu, da je mogla spustiti svojo težko pest na hrbet opozicije, v isti sapi svojim privržencem in pristašem nudila vse tiste obljubljane dobrote in koristi — zlasti »malim klubom«, ki so ji bili vsak trenutek na jeziku, takrat seveda, ko je potrebovala njih glasove. Bi pa menda savezna uprava le prišla v zadrego, če bi se eden malih klubov naenkrat dvignil in povprašal, kje so tista obetana nebesa, kje so tiste koristi, o katerih so ti mali klubi toliko slišali na skupščini — in pa, kdaj je prav za prav šla mimo njih tista nevarnost s strani velikih, zlasti »ligaških« klubov, ki so jim jo bili tako silno črno naslikali na steno, pa so jih le pred njo obvarovali. Menda se vendar ne bo savezna uprava in z njo vred vsi tisti, ki so na zadnji skupščini trobili v njen rog, udarila po prsih, pa skušala kogarkoli prepričati, kolike silne koristi so imeli mali klubi od klavrnega prvenstva mošteev v Dubrovniku, kjer so res zasedli nekaj vidnejših mest, ker ni bilo tam tekmovalcev najmočnejših treh klubov, ki bi bili vsa tista mesta pobrali — malim klubom pa bi bilo ostalo le razočaranje ob neuspehu in pa žalost za denarjem, ki so ga izdali za udeležbo teh svojih tekmovalcev na državnem prvenstvu. Je res v tem vsa zasluga saveza za dobrobit »malih klubov«, da ji je uspelo prirediti takole okrnjeno prvenstvo. Ali pa je morda zasluga saveza za male klube bil uspeli dvoboj s Češkoslovaško v Dubrovniku, dvoboj, ki so ga odločili v korist Jugoslavije samo in edino tekmovalci opozicijonalnih ligaških klubov, ki so kljub številnim nekorektnostim, šikanam in zaljivim natolcevanjem savezne uprave polnoštevilno prihiteli zastopat barve svoje domovine v borbi s kvalitativno odlično in pred tekmovanjem visoko favorizirano češko plavalno ekipo? Prav tako ne moremo razumeti, kako korist so imeli neki mali klubi od številnih kazni, s katerimi je savezna uprava tako radodarno obsipala ligaško opozicijo — pri tej priliki pa seveda ne morem zanikati koristi, ki sta jo imela sicer ne ravno majhna kluba, pač pa zvesta savezna pristaša zagrebški ZPK in dubrovniški Jug pri odmerjanju kazni njihovim tekmovalcem oziroma njim samim (slučaj »juniorja« Mirkoviča in slučaj Bartulovićeve) — ali pa kako korist so imeli »mali klubi« in jugoslovenski plavalni sport od klasične prepovedi saveza Čehom, da po tekmi v Dubrovniku niso smeli v Jugoslaviji nastopiti nikjer več, ko so se bila vendar že vodila pogajanja za nastope v Splitu, Sušaku in Ljubljani in so ta pogajanja bila že takorekoč zaključena.

Vprašamo se samo, koliko bo še ostalo tistih »malih klubov«, ki bodo še vedno zaupno gledali v dosedanjo upravo JPS in verjeli še kdaj, da bodo njihove lepe in blagoglasne besede kdaj »meso postale«!

Mnogim so se pa že odprle oči in pridružili so se tistim, ki se zavedajo, da je treba vsaj v zadnjem trenutku napraviti temu konec. Ob dvanajsti uri seveda savezna uprava spet poskuša s svojo staro metodo, svari predvsem »male klube« pred ligaško nevarnostjo, svari jih pred močnimi velikimi klubi, slika jim, kako jim bodo veliki klubi uplenili vse boljše tekmovalce, kar jih bodo mali klubi vzgojili, kako bodo, če se bo sedež saveza preselil iz Zagreba, poslej prepuščeni samim sebi, ali pa na milost in nemilost izročeni nevarnosti velikih klubov. — Težko pa se bo menda še našel kdo, ki bi še ne vedel, da je bila baš dosedanja uprava ona, ki se je uprla predlogu ljubljanske Ilirije za znižanje članarine, predlogu, ki bi marsikakemu malemu klubu olajšal njegovo življenjsko pot, mnogim novim pa dal težko pričakovano možnost včlanjenja v savez, ali pa, da savez ni napravil niti najskromnejših korakov, da toliko in toliko predelov naše domovine vsaj zainteresira za plavalni sport, če že nima sredstev in moči, izvesti učinkovito propagando vsaj tam, kjer so že dani vsi pogoji za rojstvo in življenje živahnega plavalnega udejstvovanja! Celo tako silno brezmočen je ta naš sedanji plavalni savez, da v velikem Zagrebu, drugi prestolnici naše kraljevine, ni mogel mimo nekaj senzacionelnih člankov in obljub v dnevnem časopisju ničesar napraviti za izbrisanje kulturne sramote Zagreba, ki kljub svojemu četrtmilijonskemu številu prebivalstva, kljub tolikim institucijam in vsakovrstnim modernim pridobitvam, kljub temu, da se smatra za sportno središče Jugoslavije, še ni uspel zgraditi si vsaj najskromnejši plavalni bazen, ko n. pr. v Sloveniji razpolaga z moderno tako napravo že skoro vsaka večja slovenska vas!

Zato ni čudno, da sta se pred letošnjo glavno skupščino jugoslovenskega plavalnega saveza pojavili kar dve vzporedni akciji za prenos sedeža iz Zagreba. Poplah je zavladal po Zagrebu, tako silen poplah, da se je Zagreb v strahu za plavalni stolček zatekel k obupnemu klicu v »Jutarnjem listu«, kjer je vprašanje sedeža saveza proglasil ne le za zagrebško prestižno zadevo, temveč celo za velikohrvatsko vprašanje. — Tako je v dneh tik pred skupščino, ki bo 27. in 28. t. m. v Zagrebu, že jasno vsakomur, da so ure plavalnemu savezu v Zagrebu štete, da se bo vrhovna plavalna instanca selila iz Zagreba. Ostaja le še vprašanje, kam?

v Split?

Imajo Splitčani močan razlog, ki govori za to, da so oni poklicani, dobiti plavalni savez v svoje mesto: razen njihega najstarejšega plavalnega kluba SSU iz Sombora in pa sušaške Victorije, ki pa zaenkrat še oba nista reflektanta na savez, je splitski Jadran kot naslednik nekdanjih splitskih klubov »Baluni« in »Firule« najstarejši, obenem pa po svojem uspešnem delovanju najvidnejši plavalni klub v naši državi, klub, ki ima za seboj veliko in močno tradicijo v našem plavalnem sportu, klub, ki je vzgojil in dal našemu plavalnemu sportu že dolgo vrsto ne le rekorderjev in zmagovalcev — tudi sposobnih, marljivih in vestnih sportnih delavcev! Na ta argument grade Splitčani vse svoje delo, prizadevanje in — nade na prenos saveza iz Zagreba v Split. Pozabljajo pa — ali pa, če ne pozabljajo, pa premalo jemljejo v račun — svoje tradicionalno, veliko, nepremagljivo in enostavno neizbrisljivo sovraštvo z Dubrovnikom in njega plavalnim predstavnikom Jugom, dolgo vrsto let nepremagljivim jugoslovanskim državnim prvakom v water-polu. Preradi pozabljajo Splitčani, da Dubrovčani niso voljni za nobeno ceno, priti gostovat v Split, preradi pozabljajo, da so med Splitom in Dubrovnikom, žal prekinjeni vsi plavalni sportni odnošaji, žal pozabljajo, da morajo v primeru, da bi sedež plavalnega saveza bil v Splitu, računati z večino opozicijo dubrovniških plavačev, kar bi pa baš prihodnje leto, ko bo v Wembleyu tekmovanje za plavalno prvenstvo Evrope, moglo biti preveč katastrofalno za naš plavalni sport, ki bo brezdvomno v water-polu na tem evropskem prvenstvu eden najresnejših tekmecev vsem udeležencem — toda le, če bodo iskreno, z voljo in pravo požrtvovalnostjo sodelovali dubrovniški igralci. Res je, da hočejo Spličani s stvarnim in objektivnim delom v savezu od vsega početka zatreti vsako možnost dubrovniške in sploh katerekoli opozicije, vprašanje pa je, koliko bodo s to svojo dobro voljo uspeli in pa kako dolgo bo ta njih dobra volja trajala.

In še ene skrbi se ne moremo otresti ob misli, da bi se plavalni savez preselil v Split: razmeroma majhno mesto je to in vsi sportni delavci so prevec obremenjeni v tamkajšnjem Jadranu ali pa ostalih dovolj številnih sportnih organizacijah. Bodo res mogli posvetiti dovolj svojega časa, dovolj volje in brezdvomno tudi žrtev še delu v JPS, ko so tako že dovolj zaposleni pa celo preobposleni? In — ali bodo znali vedno in povsod tudi oddvojiti delo v svojih klubih —, predvsem seveda v Jadranu — od dela v savezu? O dobri volji pač ne dvomi nihče — pa so le prečesti slučaji, ko življenje gre preko vse dobre volje, preko sklepov in načrtov in tako nam takih in sličnih pomislekov nihče ne more šteti v zlo.

v Ljubljano!

Ideja, prenesti sedež JPS v Ljubljano, ni nova. Že leni so jo izvenljubljanski, predvsem zagrebški listi raztrobentali v sportni svet še prej, preden se je kdo v sami Ljubljani resnejše bavil z njo — najbolj jasen dokaz, da so se tisti, ki jim je bilo za to, da savez ostane v Zagrebu, te možnosti bali že lani, da so že lani vedeli, da ne more zagrebški savez več dolgo računati na zvestobo tudi svojih najzvestejših, da so se savezu v Zagrebu že lani občutno majala tla pod nogami: Vendar Ljubljana te ideje ni forsirala. Čakala je, da bo potok dogodkov sam privedel vprašanje prenosa saveza tako daleč, da bo izključen vsak pomislek čakala je, da se bo vsa zakrpana in podprta podrtija sama zrušila — brez kričeče reklame, brez vsiljive agitacije. Naj spoznajo plavalni klubi sami, kje je pravo mesto za vrhovno organizacijo jugoslovenskega plavalnega sporta v naši državi!

In to je brezdvomno Ljubljana. Saj je res, da je poteklo komaj deset let, ali pa niti ne toliko, odkar Ljubljana zavzema vidnejše mesto v našem plavalnem sportu — dasi skakači Ilirije najčastnejše zastopajo Ljubljano ob vsaki priliki že od prvih povojnih početkov plavanja pa do danes nepretrgoma — toda tudi res je, da je Ljubljana v teh desetih letih ustvarila v plavalnem sportu toliko, da je to delo teh desetih let najboljša legitimacija sposobnosti njenih sportnih delavcev za vodstvo vsega plavalnega sporta v državi.

Slovenija gradi nevzdržema plavališča; leto za letom se otvarjajo sportni bazeni, ki so pač najboljša garancija, da se bo v najkrajšem času plavalni sport razširil med narod. Pobudo za to mrzlično gradnjo bazenov je dala baš ljubljanska Ilirija l. 1929 z zgraditvijo svojega sportnega kopališča, čigar projektant in graditelj, genijalni ing. Bloudek je postal duševni oče še marsikaterega vsem zahtevam in predpisom ustrezajočega sportnega plavališča v dravski banovini. V Ljubljani je v najkrajšem času iz nič vzrasla močna plavalna ekipa SK Ilirije, ki je kvalitativno sigurno brez konkurence v državi, kar je najbolj jasno pokazala baš v pretekli sezoni s svojo zmago v težkem in napornem tekmovanju za »Jadranski pokal«, zlasti pa še s sijajnimi neverjetnimi uspehi ilirijanskih plavačev na meddržavni reprezentativni tekmi s Češkoslovaško, ki je bila v Dubrovniku in kjer so trije člani ljubljanske Ilirije od osmih prvih mest v plavanju in skokih, ki jih je Jugoslavija osvojila, sami izvojevali štiri, k nadaljnima dvema pa bistveno pripomogli!

Ljubljana ima najmodernejši sportni bazen, Ljubljana je sedež najmočnejšega jugoslovenskega plavalnega kluba, Ljubljana je edino plavalno središče v naši državi, ki goji najplemenitejšo panogo plavalnega sporta, skoke v vodo, Ljubljana ima sportne delavce, ki so povsod, v vseh primerih in na vseh poljih dokazali svoje odlične sportne in organizatorne sposobnosti in — kar je tudi važno — dovolj jih je, da jih ne bo morala jemati iz vrst ostalih sportnih organizacij in jim tako nalagati še po eno skrb in delo več, kakor bi moralo biti v Splitu.

Ko se bo naša plavalna reprezentanca morala pripravljati na uspešen nastop v Wembleyu, ji, če bo savez v Ljubljani, ne bo treba beračiti za gostoljubje pri klubih — v lastni režiji bo lahko savez v kopališču Ilirije organiziral trening reprezentance in tako brezdvomno prihranil lepe kraljcarje, ki jih bo mogel uporabiti za še boljšo pripravo tekmovalcev ali pa njih število za enega, morda celo dva povečati!

Vse to, pa še marsikaj, za kar tu ni ne mesta in ne prilike, bodo morali temeljito premisliti vsi, ki bodo 27. in 28. t. m. na občnem zboru jugoslovenskega plavalnega saveza v Zagrebu odločali o njegovi usodi!

FILATELIJA

O zbiranju blokov

Kakor vse kaže, manija za zbiranje blokov ne bo več dolgo trajala. Resni filatelistični listi so začeli že skoraj vsi bolj ali manj odkritosrčen boj proti njej. Tudi med filatelisti samimi se že kaže velik odpor proti zbiranju teh okrasnih vinjet, ki so izdane izključno le za praznjenje žepov filatelistov.

Zbirati bloke je bilo lepo pred nekaj leti, ko jih je bilo še malo in si je človek za nekaj stotakov lahko skoraj vse nabavil. Drugače pa je zdaj, ko so poštne uprave uvidele, kako lepe dobičke prinaša neumnost filatelistov, in so jih začele izdajati na debelo. Razen tega je zbudilo velik odpor tudi ravnanje nekaterih manjših poštnih uprav, ki so izdajale bloke po naročilu neke večje belgijsko-angleške družbe in jih večji del tudi njej prodale. Tu se mora seveda vsaka filatelija nehati in končati tudi veselje do zbiranja blokov.

V kratkem lahko pričakujemo, da bodo cene blokov padle, zlasti če bo šlo njihovo izdajanje v takšnem tempu dalje kakor zadnje čase. Ta padec utegne zelo zadeti razne špekulante, ki so računali na porast cen in so se za razmerno drag denar založili z bloki, zadel bo pa tudi filateliste, ki so kupili bloke za drag denar, in računali, da jih pozneje več ne bodo mogli dobiti, pa bodo kar iznenada doživeli padec cen.

Od novejših blokov bo najbrž le malo takšnih, ki jih padec cen ne bi zadel. Starejši bloki pa bodo svojo vrednost vsekako ohranili, ker jih ni več pri trgovcih, ampak so po večini v trdnih rokah v zbirkah in se ne prodajajo. Kateri bodo ti bloki?

Predvsem prvi luksemburški blok, starejši belgijski, prvi liechtensteinski. Iposta, 10 letnica nemške »Nothilfe«, Wipa, češka bloka v spomin na obletnico pesmi »Kje dom je moj?«, madžarski blok z Lizstovo sliko, švicarski blok »Naba« in še nekaj drugih. Za te bloke svetujemo zbiralcem, da jih ne puste iz rok, pri drugih pa pameten zbiralec, ki ima razen komada v zbirki še takšen duplikat, ne bo pomišljal, če bo imel priložnost, da ga za primerno ceno proda.

R.

Novi bloki

Romunija je izdala za slovesn sprejem svojega prestolonaslednika v vojsko poseben spominski blok. Na bloku so štiri frankovne znamke serije, ki je zdaj v prometu, in sicer po 2, 6, 10 in 20 lejev z ustrezajočim tekstom. Prvotno je bilo določeno, da bo znašala naklada vsega le 100.000 blokov, potem pa so jo podvojili, ker je bilo za blok med zbiralci neverjetno zanimanje. Idejo za blok je dal baje romunski kralj sam, ki je, kakor je znano, zelo navdušen filatelist.

Naklada **belgijskega** bloka Issaye je bila tudi naknadno povišana s 100.000 na 150.000 blokov. Zato so cene tem blokom precej padle.

Po sumljivem bloku iz mesta Vinebre sta izšla še dva podobna **španska** bloka. Prvi je iz Ayamonta. Na njem so štiri sinje znamke po 5 centimov z rdečim tekstom in napisom »Viva Franco!«. — Drugi je iz mesta Pins del Valles z rjavo in sinjo znamko po 5 centimov in je, kakor pišejo listi, zelo podoben etiketam za likerske steklenice. Oba bloka sta najbrž privatna izdelka in torej brez vrednosti.

Na **češkoslovaški** filatelistični razstavi v Bratislavi so razen spominskih blokov prodajali tudi majhne pole časopisnih znamk, ki so jih tiskali na razstavi sami. Pole so obsegale po 5×5 časopisnih znamk po 10 vinarjev in so se na razstavi prodajale po nominali, torej po 2.50 Kč.

Kaj je z novimi stroji v markarnici?

Spet se moramo vrniti na to poglavje, ki se noče premakniti z mrtve točke. Že davno se je govorilo v naši novi markarnici, ki že stoji, in o novih strojih, ki so že montirani, toda pri vseh znamkah, ki so izšle v zadnjem času, slišimo, da so tiskane še na starih strojih. Kaj je temu vzrok? Res moramo reči, da so znamke, ki smo jih za nje čase dobili, po tiskarski izvedbi dokaj okusnejše, kakor so bile prej, vendar pa to še ni nikakšen vzrok, da ne bi načeli vprašanja, zakaj se novi stroji ne postavijo in ne začno uporabljati, če so že v Beogradu. O tem bi ralj kmalu slišali kakšno besedo iz odločujočih ust.

Drobiž

Tudi letos bo Švica izdala posebne znamke za mladinski fond, ki bodo imele prvič pribitek označen s številkami. Kakor je znano, izhaja ta serija že od svetovne vojne dalje.

Vatikan pripravlja v kratkem izdajo serije posebnih znamk za letalsko pošto. Tudi napredek, ki ga bodo pač morali plačati filatelisti.

Nizozemska je znižala poštnine, vendar pa menda zaradi tega ne bo izdajala novih znamk.

Italija pripravlja novo serijo rednih frankovnih in letalskih znamk. Za Eritrejo, Somalijo in Abesinijo Italija ne bo več izdajala ločenih znamk, ampak skupne z napisom »Africa Orientale Italiana«.

Pred tridesetimi leti so v Franciji prodali tedaj največjo zasebno zbirko znamk. Dražba je vrgla 748.000 frankov in to se je zdelo ljudem kar neverjetna vsota. Danes bi dala ista zbirka najmanj petdesetkrat toliko.

Descartesove znamke so še zmerom predmet kritike. Najprej so jim popravili nepravilni napis, potem pa so še ugotovili, da je na njih večja slikarska napaka. Descartesov obraz je zasenčen na tri četrtine od leve, pero pa meče na knjigo senco proti desni strani. Tako je svet filatelija za eno kurioznost bogatejša. Zanimivo je, da dobimo takšnih posebnosti največ na znamkah Francije in njenih kolonij.

Francoski katalog vseh lokalnih znamk, ki so izšle za časa državljanske vojne v Španiji, obsega doslej nad 1500 raznih priložnostnih izdaj. Koliko je med temi znamkami takšnih, ki bodo v katalogih ostale, je pa seveda veliko vprašanje. Mnogo jih najbrž ne bo.

Ponarejene znamke

Večina čitateljev naše rubrike se najbrž še spominja, da smo letos pisali o glasovanju za najneokusnejšo znamko, ki so ga priredili francoski zbiralci. Največ glasov so dobile francoske znamke za pariško svetovno razstavo s sliko Merkurja in razstavnih paviljonov v ozadju.

Te znamke je francoska poštna uprava kmalu nato vzela iz prometa, toda ne morda zaradi protesta filatelistov, pač pa zaradi tega, ker so se pojavili falzifikati vseh treh vrednot v velikem številu, in je imela pošta od tega občutno škodo.

POSREČENA OPERACIJA

»Pepe, kako se je posrečila tvoja operacija?«

»Izvrstno! V bolnišnico sem šel z eno palico, iz nje pa z dvema!«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.